

Τετράδιο Ολοκλήρωσης της Βιβλιοπαρουσίασης του Βιβλίου:

«Κύπρος 1954-1964-1974-2024: Γεγονότα, Κρίσεις, Εισβολή-Κατοχή, Μνήμες, Σχέδια Επίλυσης, Ευκαιρίες και Λάθη, Εξελίξεις και Προοπτικές».

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Το Κέντρο Αριστείας «Ακρόπολις», πιστό στις δεσμεύσεις του, αλλά και σε αυτό που θεωρεί ιστορική υποχρέωσή του, εξέδωσε βιβλίο· μια τεκμηριωμένη καταγραφή και επέκταση των εργασιών της επιτυχημένης Ημερίδας που είχε διοργανώσει, με αφορμή τη συμπλήρωση των 50 ετών απ' την τουρκική εισβολή στην Κύπρο, το 1974.

Το βιβλίο φέρει τον τίτλο: «Κύπρος 1954-1964-1974-2024: Γεγονότα, Κρίσεις, Εισβολή-Κατοχή, Μνήμες, Σχέδια Επίλυσης, Ευκαιρίες και Λάθη, Εξελίξεις και Προοπτικές».

Σε αυτό περιλαμβάνονται οι εισηγήσεις κορυφαίων Ακαδημαϊκών, Πολιτικών και Στρατιωτικών, οι οποίες προσέφεραν μια σφαιρική και διαφωτιστική ανάλυση του ζητήματος. Μεταξύ των βασικών αξόνων των παρουσιάσεων συγκαταλέγονται:

- Ιστορική Ανάλυση
- Πολιτική Ακτινογραφία
- Διεθνής Στάση
- Στρατιωτικές Επιχειρήσεις και Μνήμες
- Προοπτικές Επίλυσης

Με την πληρότητα και την αντικειμενικότητα των αναλύσεων, φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα ουσιαστικό εργαλείο για την εμβάθυνση της γνώσης γύρω από το Κυπριακό ζήτημα και τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης.

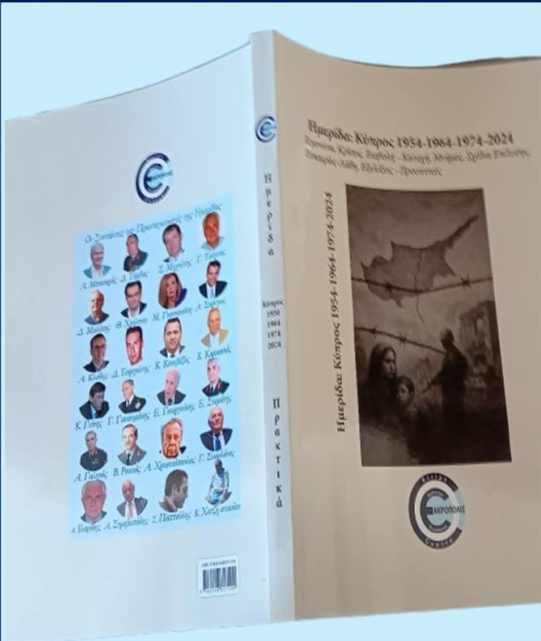
Για την παρουσίαση αυτού του πρωτότυπου βιβλίου, το Κέντρο Αριστείας «Ακρόπολις» διοργάνωσε μία πρώτη γνωριμία, την Δευτέρα 20η Απριλίου, στις 18:00, στην Αίθουσα Τιμών Τελετών, της Λέσχης Αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων.

Τον συντονισμό της εκδήλωσης είχε η δημοσιογράφος κα Εμυ Κροκίδη.

Χαιρέτισαν οι Υφυπουργός Εθνικής Αμυνας, κ. Αθανάσιος Δαβάκης, ο εκπρόσωπος της Πρεσβείας της Κύπρου στην Αθήνα, κ. Λούκας Ξενοφώντος, ο πρόεδρος της ΒΟΣΑ ΑΕ και χορηγός της εκδήλωσης κ. Κωνσταντίνος Χατζηαναστασίου και ο πρόεδρος του Κέντρου Αριστείας «Ακρόπολις» κ. Αναστάσιος Μπασαράς.

Το βιβλίο παρουσίασαν οι: Άγγελος Συρίγος, Κυριάκος Κενεβέζος, Μαρία Γιαννακάκη και Δημόκριτος Ζερβάκης.

Η εκδήλωση της βιβλιοπαρουσίασης στήριξαν οι Ενώσεις των Αποστράτων Αξιωματικών των Ε/Δ. Στην εκδήλωση παρέστη και αντιπροσωπεία μαθητών της ΣΙ. Όλη δε η εκδήλωση τελούσε υπό την αιγίδα του Συντονιστικού των Ενώσεων Αποστράτων των τριών Κλάδων των ΕΔ.

Κέντρο Αριστείας **Ακρόπολις**

Βιβλιοπαρουσίαση

«ΚΥΠΡΟΣ 1954-64-74-2024: Γεγονότα, Κρίσεις, Εισβολή-Κατοχή, Μνήμες, Σχέδια Επίλυσης, Ευκαιρίες & Λάθη, Εξελίξεις & Προοπτικές»

Χαιρετίζουν Α. Μπασαράς Κ. Χατζηαναστασίου	Ομιλούν Α. Συρίγος Κ. Κενεβέζος Μ. Γιαννακάκη Δ. Ζερβάκης	Συντονίζει Εμυ Κροκίδη
---	--	----------------------------------

Η εκδήλωση τελεί υπό την Στήριξη των Ενώσεων των Αποστράτων Αξιωματικών των Ε/Δ.

Τετάρτη 1^η Απριλίου 2026, 18:00

Αίθουσα Τελετών της Λέσχης Αξιωματικών των ΕΔ,
Ρηγίλλης 1 & Β. Σοφίας, Αθήνα, 10675

Ημερίδα: Κύπρος 1954-1964-1974-2024
Γεγονότα, Κρίσεις, Εισβολή-Κατοχή, Μνήμες, Σχέδια Επίλυσης,
Ευκαιρίες-Λάθη, Εξελίξεις-Προοπτικές

Οι Συντάκτες του Βιβλίου

Καλωσόρισε και Χαιρέτισε ο:

Αναστάσιος Μπασαράς,

Πρόεδρος

Κ. Αρ. «Ακρόπολις»,

Σμήναρχος (Μ) ε.α., Βετεράνος 74

Αξιότιμοι Κύριοι και Κυρίες:

Υπουργοί, Υφυπουργοί, Επίτιμοι Αρχηγοί Επιτελείων & Μειζόνων Σχηματισμών, Εκπρόσωποι Γενικών Επιτελείων ΕΔ/ΣΑ, Πρόεδροι: Αεροπορικής Ακαδημίας, Ενώσεων Αποστράτων Αξιωματικών ΕΔ, Σχολής Επιτελών Εθνικής Άμυνας, Πρόεδροι και εκπρόσωποι Ινστιτούτων, Κέντρων, Συνδέσμων, Συλλόγων: Κυπρίων, Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Στρατιωτικών, Αποφοίτων Σχολής Ιατρών, Επιστημονικός Σύλλογος Μηχανικών Αεροπορίας, Αποφοίτων ΣΜΥΑ, Στρατηγοί, Ναύαρχοι, Πτέραρχοι, καθηγητές, αξιωματικοί, υπαξιωματικοί, στρατιώτες και καταδρομείς μαχών του '74.

Αξιότιμοι και Αγαπητοί Όλοι και Όλες:

Σας καλωσορίζουμε θερμά στην παρουσίαση του βιβλίου, που διοργανώνει το Κέντρο Αριστείας «Ακρόπολις».

Στόχος μας είναι η πολυδιάστατη και ειλικρινής προσέγγιση ενός ζητήματος ζωτικής σημασίας για τον Ελληνισμό: δλδ να αναδείξουμε τα ιστορικά γεγονότα, να αναλύσουμε κρίσιμες φάσεις, να αποτιμήσουμε σχέδια επίλυσης και να διδαχθούμε από τα λάθη του παρελθόντος, με γνώμονα το μέλλον της Κύπρου.

Ευχαριστούμε τους διακεκριμένους ομιλητές, ακαδημαϊκούς, πολιτικούς, στρατιωτικούς & βετεράνους που συμμετέχουν και μοιράζονται γνώση, μαρτυρίες και προτάσεις. Η σημερινή παρουσίαση, από τις αναλύσεις των δεκαετιών του 1950, 60 και 70 έως τις σύγχρονες προσεγγίσεις, στοχεύει όχι μόνο στην ιστορική καταγραφή, αλλά & στην εξαγωγή συμπερασμάτων, αποτελεσματικών και δίκαιων λύσεων, πάντα στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου και των αποφάσεων του ΟΗΕ.

Μεταξύ των βασικών αξόνων των παρουσιάσεων συγκαταλέγονται:

Ιστορική Ανάλυση, Πολιτική Ακτινογραφία, Διεθνής Στάση, Στρατιωτικές Επιχειρήσεις και Μνήμες, Προοπτικές Επίλυσης.

Με την πληρότητα και την αντικειμενικότητα των αναλύσεων, το βιβλίο φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα ουσιαστικό εργαλείο για την εμβάθυνση της γνώσης γύρω από το Κυπριακό ζήτημα & τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης.

Το παρουσιάζουν οι: Άγγελος Συρίγος, Κυριάκος Κενεβέζος, Μαρία Γιαννακίη, Δημόκριτος Ζερβάκης και το συντονίζει η κα Εμυ Κροκίδη.

Διαβάζοντας το βιβλίο ξεχώρισα:

«Οι ρίζες της νίκης& ήττας πρέπει να αναζητηθούν μακριά του πεδίου της μάχης, σε παράγοντες: πολιτικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς που εξηγούν γιατί οι στρατοί δομήθηκαν, έτσι, και γιατί οι ηγέτες, έτσι, τούς διαχειρίστηκαν»

«Οι Τούρκοι, αφομοιώνοντας τα συμπεράσματα της κρίσης του 64, έκαναν έγκαιρη προπαρασκευή και δοκίμασαν τα σχέδια που εφάρμοσαν το '74».

«Σε όλους μας είναι γνωστό, και συνάμα, πολύ πικρό πως, από ελληνικής πλευράς, τα σχέδια για αεροπορική υποστήριξη της Κύπρου το 1974 μείνανε στα χαρτιά.»

«Οι διάφορες οργανώσεις και ιδεολογίες είχαν εισβάλλει στα στρατόπεδα. Σε συνδυασμό με την κακή νοοτροπία πολλών στελεχών, ανυπαρξία ουσιαστικής εκπαίδευσης, παραμέληση εφεδρείας και εφησυχασμό, η μαχητική ικανότητα των μονάδων μας ήταν αμφιβόλου αξιοπιστίας.»

«Θέλω να πω με όλα αυτά, ότι εμείς οι Έλληνες βγάζουμε τα μάτια μόνοι μας. Σωστά, κατά τη γνώμη μου, ήταν κλειστός για χρόνια ο φάκελος της Κύπρου, γιατί μπορεί να γλίτωσαν ορισμένοι τις συνέπειες των πράξεών τους, αλλά αποφύγαμε ένα διεθνές 'ρεζιλίι'»

«Η απάντηση στο ερώτημα "Γιατί δεν χρησιμοποιήθηκαν τα Φάντομ στην Κύπρο;" είναι μία και ...μοναδική! Δεν υπήρξε ποτέ ξεκάθαρη πολιτική βούληση και αποφασιστικότητα να εμπλακούμε Στρατιωτικά στην Κύπρο κατά την Τουρκική εισβολή. Τόσο κατά τον Αττίλα1, όσο και τον Αττίλα2.

«Έγινε αποστολή αυτοκτονίας των Νοράτλας. Γιατί; Διότι μας είπαν ότι εκεί που θα πάτε είναι όλα έτοιμα. Θα σας περιμένουν. Και εκεί που πήγαμε, βρήκαμε μία σφαιρα περίπου 10 μιλ & 5.000 ποδ, πύρινη.»

«Πρώτα απ' όλα, αναρωτιέται κανείς γιατί τα Μπόινγκ της ΟΑ να πάνε στη Θεσσαλονίκη να πάρουν τους καταδρομείς και να καθυστερήσουν ώρες και να μην πάρουν καταδρομείς από την Αθήνα;».

«Οι χάρτες της Ελλάδος που υπάρχουν στους Άτλαντες, αυτοί που είναι κρεμασμένοι στις αίθουσες σχολείων δεν έχουν την Κύπρο, ούτε το Καστελόριζο. Γιατί; Διότι, λέει, θα πρέπει χάρτης να είναι 70 εκ. Ωστόσο, οι πρωθυπουργοί μας λένε ότι η Κύπρος είναι μακριά. Δεν το έχουν δει ποτέ ότι 300 μίλια είναι από την Κρήτη.»

«Μετά την ενσωμάτωση των 12νήσων, το 1947, υπήρξε αναπτέρωση των ελπίδων για Ένωση. Ο Μακάριος λίγα χρόνια μετά 'ανακάλυψε' ότι το δημιουργηθέν ανάπηρο κράτος δεν ήταν βιώσιμο. Απ' την άλλη πλευρά, βυσσοδομούσε να φύγουν οι φαντάροι του Παπανδρέου, υποδαυλίζοντας τοπικές συγκρούσεις, αποτέλεσμα: οι Τούρκοι να ζητούν απόσυρση της 'Μεραρχίας' και μείωση της θητείας.

Και, έσχατο αλλά όχι ολίγιστο: Η Κύπρος ήταν επιχειρησιακά μακριά για τα ολοκαίνουργα Φάντομ το 1974, είπαν μερικοί τον Ιούλ-Αύγ του 74. Δεν ήταν έτσι, αλλά και ακόμη έτσι να ήταν- σχεδόν κλαίγοντας και με σπασμένη φωνή είπε ο συνίαρός μου πτέραρχος Τ. Μπουραντάς, σε μια φορτισμένη σύναξη αποφοίτων της ΣΙ στις 30/1/2026 στην Κύπρο: εεε θα μπορούσαν σίγουρα να φτάσουν, στις 20-21/7, βομβαρδίζοντας να κάνουν καταστροφική ζημιά και να σταματήσουν την εισβολή του Τουρκικού στόλου, και, να κάνουν 180ο στροφή, και αν δεν έφταναν πίσω Ελλάδα, να τα εγκατέλειπαν οι χειριστές των στα μισά του δρόμου επιστροφής, τι θα χάναμεεε; συνέχισε βουρκωμένος, ο νεαρός σμηναγός των Φ4 του 1974, ... μερικά παληροσίδερααα ... και όχι τη μισή Κύπρο... και καταχειροκροτήθηκε.... Αυτή πιστεύω ότι είναι η αλήθεια... Και, πράγματι, έτσι έγινε ένα μήνα μετά την 1η Μαρτίου του 2026, και η Ελλάδα κόνταινε δραματικά την απόσταση από την Κύπρο.

Τιμούμε τη μνήμη των αγωνιστών και των πεσόντων. Σας ευχαριστώ και εύχομαι μια γόνιμη εκδήλωση.

Κέντρο Αριστείας Ακρόπολις

Το Κέντρο δημιουργήθηκε από πλειάδα διαχειρισμένων στελεχών από τους χώρους των ΕΔ, Ακαδημαϊκού και Πανεπιστημιακού κόσμου, καθώς και από τον Διπλωματικό και Επιχειρηματικό κόσμο και από αυτόν των ανήσυχων νέων.

Τα πεπραγμένα του στα τρία χρόνια της λειτουργίας του:

Διαλέξεις: 25

Ημερίδες – εσπερίδες: 15

Συνέδρια: 4

Εκδηλώσεις Ψυχαγωγίας: 5

Αναρτήσεις στην Ιστοσελίδα: 850

Αναρτήσεις Facebook , Twitter: 1000

Το Κέντρο διοικείται από 7μελές Εκτελεστικό Συμβούλιο.

Πρόεδρος είναι ο Αναστάσιος Μπασαράς

Χορηγός της Έκδοσης του Βιβλίου

B.O.S.A. SA

Η BOSA S.A. Aircraft Integrated Systems and Ground Support Equipment Manufacturer είναι μια ιδιωτική κατασκευαστική εταιρεία που ιδρύθηκε πριν από τριάντα χρόνια και έχει εξυπηρετήσει εκτενώς τις ανάγκες του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας μέσω μιας μεγάλης ποικιλίας συμβάσεων.

Η εταιρεία εδρεύει στο Βόλο και λειτουργεί σε ιδιόκτητες εγκαταστάσεις.

Πρόγραμμα Βιβλιοπαρουσίασης: «ΚΥΠΡΟΣ 1954-1964-1974-2024: Γεγονότα, Κρίσεις, Εισβολή-Κατοχή, Μνήμες, Σχέδια Επίλυσης, Ευκαιρίες και Λάθη, Εξελίξεις και Προοπτικές»

Τετάρτη 1/4/2026 - Χαιρετισμοί

Ωρα	Χαιρετίζων (σα)	Θέση	
1815	Έμυ Κροκίδη	Συντονίστρια - Ανακοίνωση Χρήσιμων Πληροφοριών	
	Θεσμικοί (Κύπρος)		
	Θεσμικοί (Ελλάς)		
	Θεόδωρος Γερούκης	Πρόεδρος Συντονιστικού Ενώσεων Αποστράτων Αξιωματικών Ε/Δ, Αντιναύαρχος εα ΠΝ	
	Κων. Χατζηναστασίου	Πρόεδρος ΒΟΣΑΑΕ, Χορηγός	
	Αναστ. Μπασαράς	Πρόεδρος Κ.Αρ.Α. - Χαιρετισμός και Εισαγωγή	
Συντονίστρια: Έμυ Κροκίδη			
1845	60'	Αγγελος Συρίγος	Νομικός, Καθηγητής Δ/Δ Δικαίου και Εξωτερικής Πολιτικής, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Βουλευτής.
		Κυριάκος Κενεβέζος	Νομικός, τ. Υπουργός Παιδείας/Πολιτισμού Κύπρου, Πρέσβης ετ. της Κύπρου
		Μαρία Γιαννακάκη	Ιστορικός-αρχαιολόγος φιλόλογος και Πολιτικός, πρώην βουλευτής, πρώην ΓΓ Υπουργείου Δικαιοσύνης
		Δημόκριτος Ζερβάκης	Αντγος εα, Επίτιμος Δκτής 1 ^{ης} Στρατιάς & Επχ Στρατηγείου ΕΕ, Πρώην Αρχηγός Εθνικής Φρουράς ΔτΚ
		Τυχόν Ερωτήσεις - Συζήτηση	
2000	2'	Αποφώνηση	
20:00-21:00: Αναψυκτικά και 'Free Drink'			

Την εκδήλωση συντόνισε η κα: Έμυ Κροκίδη

Δημοσιογράφος. Σπούδασε οικονομικά στην Αθήνα. Στο χώρο της δημοσιογραφίας εντάχθηκε το 1982. Επί σειρά ετών εργάστηκε στην ΕΡΑ και ΕΡΤ, σε ιδιωτικά ραδιόφωνα (Flash 9.61) και τηλεοράσεις ALPHA, καθώς και σε εφημερίδες, περιοδικά κ.ά..

Ασχολήθηκε, 1989-2010, με ευρωπαϊκά θέματα, ανταποκρίτρια ΕΡΤ στις Βρυξέλλες, επικεφαλής τμήματος παραγωγής εκπομπών ελληνικού/ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Κάλυψε δημοσιογραφικά περίοδο ενταξιακής

διαδικασίας Κύπρου στην ΕΕ, ως ανταποκρίτρια, λαμβάνοντας συνεντεύξεις από σημαντικούς παράγοντες διεθνούς πολιτικής σκηνής. Η θητεία της συνέπεσε με πόλεμο Κοσσυφοπεδίου κ βομβαρδισμό Γιουγκοσλαβίας από το ΝΑΤΟ.

Ως επικεφαλής του τμήματος Ελλ/Ευρ Κοινοβουλίου ΕΡΤ, ασχολήθηκε με παραγωγή ειπομπών διεύθυνσης ΕΕ και ένταξη των 10 νέων χωρών την 1/5/2004, μεταξύ των οποίων και η Κύπρος. Το 2011 εργάστηκε ως σύμβουλος τύπου Υπουργού Επικρατείας κ. Γ. Σταυρόπουλου, κυβέρνηση Λ. Παπαδήμου. Από το 2013, αρχισυντάκτρια σε ειπομπές της τηλεόρασης του ΑΛΦΑ.

Εισαγωγή Συντονίστριας και Χαιρετισμοί

Κυρίες και Κύριοι Καλησπέρα σας!

Πριν από τη σύντομη εισαγωγή μου, σας καλώ να αποδώσουμε την ελάχιστη τιμή που δυνάμεθα στους χιλιάδες πεσόντες Ελλαδίτες και Κύπριους, Έλληνες στρατιωτικούς, εθελοντές και άμαχους, οι οποίοι αγωνίστηκαν για την ανεξαρτησία της Κύπρου και κατά της τουρκικής εισβολής, με ενός λεπτού σιγή, γιατί όπως αναφέρει και ο Σοφοκλής

στην Αντιγόνη «οι νεκροί δεν πεθαίνουν ποτέ όταν τους τιμούν οι ζωντανοί»!

Χρονόμετρο 1' σιγή

Αθάνατοι!

Σας ευχαριστώ!

Αξιότιμοι Κύριε Υπουργέ, κύριοι βουλευτές, επίτιμοι αρχηγοί ΓΕΣ, ΓΕΑ ΓΕΝ και Λιμενικού Σώματος, και εκπρόσωποι των αρχηγών των Γενικών επιτελείων, διπλωμάτες, στρατηγοί εα, πτέραρχοι εα, ναύαρχοι εα, αξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων, εν ενεργεία ή απόστρατοι, πρόεδροι των Ενώσεων Αποστράτων,

Κυρίες και κύριοι,

Σας ευχαριστούμε θερμά για την αποψινή σας παρουσία στη Λέσχη Αξιωματικών Ενόπλων Δυνάμεων Ευχαριστώ πολύ και τον αγαπητό Πρόεδρο του Κέντρου Αριστείας Αιρόπολης ταξίαρχο εν αποστρατεία, κ. Αναστάσιο Μπασαρά καθώς και το Εκτελεστικό Συμβούλιο, για την τιμή που μου έκαναν να συντονίσω την αποψινή παρουσίαση ενός μοναδικού βιβλίου, το οποίο διαπερνά, με ξεχωριστό τρόπο, την Ιστορία της Κύπρου και όχι μόνο, από το 1954 μέχρι και το 2024.

Η αποψινή βραδιά, με τις ομιλίες, και τη συζήτηση, που θα ακολουθήσει αποκτά ακόμα μεγαλύτερη σημασία εξαιτίας του momentum, το οποίο υπάρχει εδώ και καιρό για την Κύπρο. Ο πόλεμος στη Μέση Ανατολή (και πριν στη Γάζα και τώρα κατά του Ιράν από το Ισραήλ και τις ΗΠΑ), ανέδειξε την Κύπρο σε σημαντικό γεωστρατηγικό κόμβο, ενισχύοντας τη θέση της, ως παράγοντα σταθερότητας και υποστήριξης της ασφάλειας στην Ανατολική Μεσόγειο. Ενώ η αποστολή δυνάμεων, πρώτα από την Ελλάδα και μετά από τη Γαλλία και άλλες ευρωπαϊκές χώρες, μετά το χτύπημα στις βρετανικές βάσεις, θεωρείται από αρκετούς αναλυτές ως ο προπομπός της ενεργοποίησης της ευρωπαϊκής άμυνας στην πράξη και όχι θεωρητικά.

Η αστραπιαία, εξάλλου, αντίδραση της Ελλάδας να αποστείλει δυο φρεγάτες, 4 μαχητικά F16 και άλλα συστήματα αεράμυνας, για την αποτροπή νέων επιθέσεων στη Μεγαλόνησο, δεν κινητοποίησε μόνο την ευρωπαϊκή αλληλεγγύη, αλλά, το σημαντικότερο ξύπνησε βαθιά κρυμμένα ανταναικλαστικά εθνικής ομοψυχίας, και ανακούφισης για την εξόφληση εκείνης της παλιάς οφειλής-πληγήςπριν από 50 χρόνια.

Το βιβλίο, που θα παρουσιάσουν, απόψε, οι εκλεκτοί καλεσμένοι μας, είναι στην πραγματικότητα το υλικό των ομιλιών και συζητήσεων, το οποίο προέκυψε από τις εργασίες της επιτυχημένης Ημερίδας του 2024, με αφορμή τη συμπλήρωση 50 ετών από την τουρκική εισβολή στην Κύπρο. Τη διοργάνωση είχε και τότε το δραστήριο και ευαίσθητο σε εθνικής σημασίας θέματα Κέντρο Αριστείας «Αιρόπολη». Είχαν μιλήσει 7 πολιτικοί, ακαδημαϊκοί και καθηγητές για τις δεκαετίες 54-64, 64-74, την τουρκική εισβολή του 1974 από πολιτικής/στρατιωτικής και

διπλωματικής σκοπιάς καθώς και 13 Στρατιωτικοί μεταξύ των οποίων επίτιμοι Αρχηγοί ΓΕΣ και ΓΕΝ, Στρατηγοί, Ναύαρχοι και Πτέραρχοι για τις στρατιωτικές επιχειρήσεις, χειρσαίες, ναυτικές και αεροπορικές στην Κύπρο τον Ιούλιο και τον Αύγουστο του 1974. Για το λόγο αυτό και το βιβλίο που παρουσιάζεται σήμερα επιγράφεται ΚΥΠΡΟΣ 1954,1964,1974,2024: Γεγονότα, Κρίσεις, Εισβολή-Κατοχή, Μνήμες Σχέδια Επίλυσης Ευκαιρίες και Λάθη, Εξελιξίσεις και Προοπτικές.

Κι αν αυτή είναι η ταυτότητα του βιβλίου, που τόσα πολλά έχουν γραφτεί κατά καιρούς, τι είναι όμως αυτό που το καθιστά μοναδικό και ένα βιβλίο, που δεν πρέπει να λείπει από τη βιβλιοθήκη κανενός, όχι μόνο στρατιωτικού, αλλά κυρίως των πολιτικών, των φοιτητών των καθηγητών των διπλωματών και των απλών πολιτών;

Η ειδοποιός διαφορά του συγκεκριμένου βιβλίου είναι ότι στις περίπου 260 σελίδες του για πρώτη φορά ο αναγνώστης θα βρει συγκεντρωμένες άριστες πολιτικές αναλύσεις, κριτικές και αναφορές, στις οποίες υπογραμμίζονται τα γεγονότα, τα τραγικά λάθη, όλων των πλευρών, το προφίλ των πρωταγωνιστών, ο ρόλος Αγγλίας, Ρωσίας και ΗΠΑ, και η ζοφερή περιρρέουσα ατμόσφαιρα, που οδήγησε στο εγκληματικό πράξιόπημα του Σαμφών, καθοδηγούμενο από την άφρονα στρατιωτική χούντα των Αθηνών και το οποίο είχε ως αποτέλεσμα την τουρκική εισβολή και την κατοχή του 36% της Κύπρου, δημιουργώντας ένα κεκτημένο των Τούρκων τα τελευταία 52 χρόνια.

Επίσης θα βρει τις βιωματικές μαρτυρίες των πιλότων και πληρωμάτων των Noratlas, που έλαβαν μέρος στην ηρωική επιχείρηση «ΝΙΚΗ», (Σωτήριος Παππούλης ΝΙΚΗ 5-Ανδρέας Στραβοπόδης ΝΙΚΗ 9, Αθανάσιος Παριδής ΝΙΚΗ 10) των πιλότων των 18 Φάντομ που ποτέ δεν έφτασαν στην Κύπρο (Γιώργος Σιαρλάτος), των καταδρομών της 33ης Μοίρας, (Βασίλειος Ροικιάς) ή της 31ης Μοίρας Καταδρομών (Αθανάσιος Γαληνός και Ελευθέριος Σταμάτης), οι οποίες καθιστούν το βιβλίο πραγματικό Ντοκουμέντο. Μάχες λεπτό προς λεπτό από τους καταδρομείς, αφηγήσεις στρατιωτών από το πεδίο των μαχών χωρίς καθοδήγηση, χωρίς κεντρική διοίκηση και ανάληψη ευθύνης, και με μοναδικό όπλο την αυταπάτηση τον ηρωισμό και την αίσθηση του καθήκοντος, όπως και η συνταρακτική περιγραφή της κατάρριψης του Νοράτλας ΝΙΚΗ 4 και ΝΙΚΗ 6 από τα φίλια πυρά εξαιτίας της απόλυτης έλλειψης συνεννόησης μεταξύ ελληνικών και ελληνοκυπριακών δυνάμεων.

Η επιχείρηση ΝΙΚΗ ίσως να μην πραγματοποιείτο αν δεν ανυπερέβαιναν η αποστολή των τεσσάρων επιταγμένων Αεροσκαφών της Ολυμπιακής Αεροπορίας, χωρίς πραγματικό λόγο, με την επίκληση δήθεν βλάβης. Κι αυτό αποτελεί αποτέλεσμα πρωτογενούς μελέτης που αποκαλύπτεται τεκμηριωμένο για πρώτη φορά.

Οι εκτιμήσεις για τις στρατιωτικές, και αεροναυτικές επιχειρήσεις των επίτιμων Αρχηγών Γενικού Επιτελείου Ναυτικού, Ναυάρχου Γεωργίου Γιακουμάκη και Γενικού Επιτελείου Στρατού, Στρατηγού Κωνσταντίνου Γκίνη, καθώς και του Πτεράρχου Ευάγγελου Γεωργούση, φωτίζουν κρίσιμες πτυχές της προετοιμασίας των ναυτικών χειρσαίων και αεροπορικών επιχειρήσεων το καλοκαίρι του 1974 καθώς και τα λάθη, τις αβελτηρίες και τις συνέπειες τους, από την έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού.

Στο βιβλίο, που σήμερα παρουσιάζεται στις τελευταίες σελίδες συνοψίζονται οι ευθύνες, οι σκοπιμότητες τα σφάλματα οι παραλείψεις και οι συνέπειες μαζί με τις προτάσεις, που προέκυψαν από τις συζητήσεις.

Η πεποίθηση της στρατιωτικής ηγεσίας και κυβέρνησης των Αθηνών, οι οποίες πίστευαν πως οι Τούρκοι δεν επρόκειτο να επέμβουν, αποδείχθηκε μια εγκληματική πομφόλυγξ. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά και ο αντιναύαρχος εν αποστρατεία Άγγελος Χρυσικόπουλος οι Τούρκοι προετοιμαζόντουσαν για την απόβαση και την εισβολή από το 1964, και όταν τους δόθηκε η ευκαιρία στο πιάτο ήταν πανέτοιμοι.

Ειλικρινά, πιστεύω ότι το συγκεκριμένο βιβλίο μπορεί κάλλιστα να επιλεγεί για να διδάσκεται στις στρατιωτικές σχολές και Ακαδημίες, όπως κατά τη γνώμη μου θα έπρεπε να διδάσκονται, ως παράδειγμα προς αποφυγή στις Σχολές Πολέμου όσα συνέβησαν το 1974 και χάσαμε την Κύπρο μας.

Η αρχική ημέρα παρουσίασης, που άλλαξε λόγω των καιρικών συνθηκών ήταν η Τετάρτη, 1η Απριλίου. Την ίδια ημέρα πριν από 71 χρόνια, το 1955 η ΕΟΚΑ – Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών, αρχίζει ένοπλο αγώνα κατά της βρετανικής κυριαρχίας.

Το 1960, μετά τις συνθήκες της Ζυρίχης και του Λονδίνου η Κύπρος ανακηρύσσεται ανεξάρτητη, χωρίς όμως να προλάβει να χαρεί την ανεξαρτησία της, αφού το εθνοκτόνο πραξικόπημα του 1974 οδήγησε στη διχοτόμησή της. Από τότε έχουν περάσει 52 χρόνια και η κατάσταση δείχνει να παγιώνεται παρά τη διεθνοποίηση του κυπριακού και των ψηφισμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για διζωνική δικαιοδική ομοσπονδία και αποχώρηση των στρατευμάτων κατοχής, που αποτελεί και το πλαίσιο των συζητήσεων οι οποίες γίνονται για τη λύση του Κυπριακού. Με περισσό θράσος, μάλιστα η Τουρκία διαμαρτυρήθηκε, τις προάλλες, για τις ενισχύσεις, που έστειλε η Ελλάδα μετά το χτύπημα της Βρετανικής βάσης στο Ακρωτήριο και ...αύξησε τις στρατιωτικές δυνάμεις της στα κατεχόμενα.

Η Κύπρος από το 2004 και μετά που εντάχθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καλπάζει. Είναι μια ημερομηνία ορόσημο κατά τη γνώμη μου, η οποία θα έπρεπε κύριε Πρόεδρε να προστεθεί στην αλυσίδα των ετών, που λήγουν σε 4 και αφορούν την Κύπρο, σε περίπτωση επανένδοσης του βιβλίου.

Επιτρέψτε μου, ωστόσο, μια προσωπική αναφορά. Είχα την ευκαιρία να καλύψω δημοσιογραφικά τις προενταξιακές διαπραγματεύσεις της Κύπρου στην ΕΕ, ως ανταποκρίτρια της ΕΡΤ στις Βρυξέλλες, συνομιλώντας συχνά με τον αείμνηστο διαπραγματευτή και πρώην πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, Γιώργο Βασιλείου, τον οποίο είχε ορίσει επικεφαλής ο επίσης αείμνηστος πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Γλαύκος Κληρίδης. Οι Έλληνες ανταποκριτές με κομμένη την ανάσα παρακολουθούσαμε την προσπάθεια της Κυπριακής Δημοκρατίας να ξεπεράσει τους σκοπέλους, ιδιαίτερα στον χρηματοπιστωτικό τομέα, όπου απεικόνιζε παλιές αμαρτίες της οικονομίας της Κύπρου.

Η σημερινή κατάσταση, οικονομική, κοινωνική και πολιτική της Κύπρου δεν έχει καμία σχέση με τα χρόνια, που πέρασαν. Είναι μια μικρή χώρα που παίζει ρόλο στη διεθνή σκακιέρα, ειδικά από τότε που ήρθη από της ΗΠΑ το εμπάργκο εξοπλισμών της Κύπρου (2022) το οποίο είχε επιβληθεί το 1987 και ακολούθησε επίσης η άρση του εμπάργκο της Νορβηγίας το 2025. Η Κύπρος ζητά να γίνει μέλος του ΝΑΤΟ και να επαναδιαπραγματευτεί το καθεστώς των βρετανικών βάσεων στο νησί.

Θα έλεγε κανείς ότι οι εξελίξεις δικαιώνουν τη ρήση του καναδού πρωθυπουργού προσφάτως στο Νταβός ότι η νοσταλγία δεν είναι στρατηγική. Με μια επιθετική διπλωματική παρουσία η Κύπρος μας δημιουργεί νέες προοπτικές και αφήνει πίσω της όσα την πλήγωσαν και την πόνεσαν.

Εμείς όμως οφείλουμε να γνωρίζουμε τα λάθη μας και ένας θαυμάσιος τρόπος είναι να διαβάσουμε το βιβλίο που παρουσιάζουμε σήμερα .

Σας ευχαριστώ

Πριν δοθεί ο λόγος στους αξιότιμους εισηγητές της αποψινής παρουσίασης θα ήθελα να καλέσω στο Βήμα πέντε προσωπικότητες που μας τιμούν με την παρουσία τους για ένα σύντομο χαιρετισμό.

Χαιρετίσαν

Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας

Αθανάσιος Δαβάκης

Ισχυρή διαβεβαίωση για την άμυνα της Κύπρου παρέσχε ο Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας, Θανάσης Δαβάκης, ανοίγοντας, από τη Λέσχη Αξιωματικών Ενόπλων Δυνάμεων, την εκδήλωση παρουσίασης του συλλογικού τόμου «Ημερίδα: Κύπρος 1954-1964-1974-2024-Γεγονότα, Κρίσεις, Εισβολη-Κατοχή, Μνήμες, Σχέδια Επίλυσης, Ευκαιρίες-Λάθη, Εξελίξεις-Προοπτικές», την οποία και παρακολούθησε μέχρι τέλους.

Με τη διάσταση της ενεργού συμβολής από την Ελλάδα στην άμυνα της Κυπριακής Δημοκρατίας, υπό το φως των εξελίξεων του τελευταίου πολέμου στην περιοχή, ο ΥΦΕΘΑ- μόλις δέκα ετών κατά την Τουρκική εισβολή στην

Κύπρο, όπως είπε- μίλησε για «τη βούληση και αποφασιστικότητα της Κυβέρνησης, αυτής της Κυβέρνησης, να συνδράμει άμεσα στην Κυπριακή Δημοκρατία, όπως αποδείξαμε και με την αποστολή των δύο πολεμικών μας πλοίων στα ύδατα της Μεγαλονήσου, σε συνδυασμό με την αποστολή τετράδας μαχητικών αεροσκαφών "F-16 Viper" που επιχειρούν για τον ίδιο σκοπό, από την Αεροπορική Βάση Πάφου, κάτι που θα συνεχίσουμε να πράττουμε με την ίδια συνέπεια και βεβαίως συνέχεια».

Το θέμα αυτό, άλλωστε, με την ευκαιρία της συγκέντρωσης σε τόμο όλων των εισηγήσεων, από το Κέντρο Αριστείας «Ακρόπολις», όλων των εισηγήσεων στη φερόνυμη Ημερίδα που έλαβε χώρα στην αίθουσα εκδηλώσεων της ΕΣΗΕΑ, στις 7 Δεκεμβρίου 2024, με τη συμμετοχή πλειάδας ομιλητών από την πολιτική, τη διπλωματία και τις Ένοπλες Δυνάμεις, βρέθηκε στο επίκεντρο των ομιλιών στην χθεσινή εκδήλωση.

Σπήλιος Σπηλιωτόπουλος

Δυστυχώς ο τ. υπουργός και βετεράνος το 1974, για αυστηρούς προσωπικούς λόγους δεν μπόρεσε να έλθει απόψε στην παρουσίαση.

Ωστόσο, πρέπει να τονίσουμε την μεγάλη του επιθυμία του να έλθει απόψε και να τον ευχαριστήσουμε.

Πρέπει να τονίσουμε ότι ο κ. Σπηλιωτόπουλος τίμησε με τον καλύτερο τρόπο την προέλευσή του από την Πολεμική Αεροπορία.

Ένας πρώην υπουργός, του οποίου το όνομα δεν συνδέθηκε με σκάνδαλα ή ατασθαλίες και μάλιστα σε έναν πολύ ευαίσθητο τομέα, αυτό της εθνικής άμυνας και των εξοπλισμών. Αντιθέτως επί υπουργίας του καθιερώθηκε η διαφάνεια και η νομιμότητα στις προμήθειες αμυντικού υλικού. Ενδεικτικά αναφέρουμε την προμήθεια των 30 μαχητικών F-16 Block 52+ η οποία εκρίθη ως η πλέον συμφέρουσα και ολοκληρωμένη αγορά αεροσκαφών. Οι αντισυμβαλλόμενες πλευρές Ελλάδα και ΗΠΑ επικαλούνται την όλη διαδικασία ως παράδειγμα διαφάνειας και ηθικής δεοντολογικής προσέγγισης ενός ιδιαίτερα κρίσιμου θέματος για την εθνική ασφάλεια και τις διμερείς σχέσεις Ελλάδος – ΗΠΑ. Στη διετία του ως υπουργός από το 2004 έως το 2006 εξοικονομήθηκαν άνω του 1,5 δις Ευρώ μέσω της περικοπής δαπανών, της επαναδιαπραγμάτευσης των συμβάσεων παρελθόντων ετών και της μείωσης των εξοπλιστικών δαπανών από 4,1% στο 2,7% του ΑΕΠ.

Όμως εκτός από τα πολιτικά του επιτεύγματα, ο Σπήλιος Σπηλιωτόπουλος είναι και βετεράνος των πολεμικών γεγονότων του 1974 για τα οποία θα αναφερθεί αμέσως τώρα. Κύριε υπουργέ:

Εκπρόσωπος Πρεσβείας της Κύπρου

Λούκας Ξενοφών μορφωτικό ακόλουθο στην πρεσβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ελλάδα

Θεόδωρος Γερούκης

Ο λόγος για έναν σύντομο χαιρετισμό στον Πρόεδρο Συντονιστικού Ενώσεων Αποστράτων Αξιωματικών αντιναύαρχο, εν αποστρατεία κ. Θεόδωρο Γερούκη.

Το 1974 ήταν 21 έτους και φοιτούσε στη Σχολή Ναυτικών Δοξίμων αλλά η συνεχής εκπαίδευσή του και η πολύχρονη πορεία του στο Πολεμικό Ναυτικό στις ελληνικές θάλασσες, και στις Βρυξέλλες και τη Μαδρίτη, του έδωσαν τη συσσωρευμένη χρήσιμη εμπειρία ενός επιχειρησιακού με κριτική και αναλυτική ματιά.

Απαραίτητη στην υπεράσπιση των συμφερόντων των αποστράτων. Από αυτήν την σκοπιά θα μας απευθύνει και τον σύντομο χαιρετισμό του.

Κωνσταντίνος Χατζηαναστασίου

Τον τελευταίο χαιρετισμό θα απευθύνει ο κ. Κωνσταντίνος Χατζηαναστασίου, ο οποίος εκτός από Αξιωματικός της

Πολεμικής Αεροπορίας, Αεροναυπηγός, και Μηχανικός απόφοιτος της ΣΜΑ, είναι ο πρόεδρος της ΒΟΣΑ (Βιομηχανία Ολοκληρωμένων Συστημάτων Αεροναυπηγικής. Μιας κατασκευαστικής εταιρείας με έδρα το Βόλο η οποία εξυπηρετεί εκτενώς με ανταλλακτικά αεροσκαφών και εξοπλισμό υποστήριξης ένα τεράστιο φάσμα αναγκών του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Είναι ιδρυτικό μέλος του Κέντρου Αριστείας ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ και το στηρίζει αφιλοκερδώς σε όλες του τις δράσεις.

Όπως στήριξε ως χορηγός και αυτό το βιβλίο που παρουσιάζουμε απόψε και τον ευχαριστούμε γι αυτό. Στο βιβλίο περιλαμβάνεται και η εισήγησή του με θέμα: « Ηρωικές Πράξεις Μαχητών του 1974» Είναι μέλος του Εκτελεστικού Συμβουλίου του Κέντρου

Αριστείας ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ. Κύριε Χατζηαναστασίου παρακαλώ...

Αξιότιμοι κύριε Υπουργέ, Κύριοι και κυρίες,

Καλησπέρα σας .

Θερμές οι ευχαριστίες στο Κέντρο Αριστείας «Ακρόπολις» και ιδιαίτερα στον πρόεδρο, παλιό συνάδελφο στην ΠΑ, καλό μου φίλο, κ. Αναστάσιο Μπάσαρά για την ευκαιρία που μου έδωσε.

Πολλά τα στοιχειωμένα ερωτηματικά και τα γιατί πάνω από πενήτα χρόνια τώρα!

Τελικώς η Κύπρος κείται Μακράν ή εγγύς της Ελλάδος;

Τι έχει αλλάξει απ' το 1974 μέχρι σήμερα;

Σ' αυτά έχει απαντήσει ο πρωθυπουργός της εισβολής Ετσεβίτ, στην πρώτη συνάντησή τους τότε σε σύνοδο του ΝΑΤΟ είπε ανοιχτά στον Καραμανλή, όταν αυτός του έκανε λόγο για την επέμβασή του, είπε: «Κύριε Καραμανλή, σεις μας δώσατε την Κύπρο, και μεις σας φέραμε την Δημοκρατία».

Γιατί σήμερα εστάλησαν λιγιστά F-16, και όχι τότε τα πολύ ταχύτερα και αποτελεσματικότερα F-4, που παρέμειναν φορτωμένα στην Κρήτη, επιτρέποντας πλήρη αεροπορική υπεροχή στον εναέριο χώρο της Κύπρου, στα παλαιομοδίτικα F-100 των Τούρκων;

Γιατί αποσύρθηκαν τα σύγχρονα υποβρύχια Γλάνκος & Νηρέυς απ' την περιοχή επιτρέποντας την απλή αποβίβαση των Τούρκων;

Γιατί ουσιαστικά τιμωρήθηκε με θάνατο, η αυτόκλητη επέμβαση του πλωτάρχη Λ. Χανδρινού που έσωσε την Πάφο, μεταθέτοντας των στην φωλιά του Τούρκου;

Γιατί “επιβραβεύτηκε” με ουσιαστική υποβάθμισή του ο Αντισυνταγματάρχης Σταυρουλόπουλος που δεν απέσυρε την ολιγάριθμη ΕΛΔΥΚ το '74, αλλά πολέμησε μαζί της αποκρούοντας τους εισβολείς, σώζοντας την κατάληψη μεγάλου μέρους της Λευκωσίας;

Οι Εισηγήσεις Μαρία Γιαννακιάκη

Γεννήθηκε στον Πειραιά. Σπούδασε Κλασική Φιλολογία και Διεθνείς & Ευρωπαϊκές Σπουδές. Μεταπτυχιακές σπουδές Ιστορία τέχνης, Πολιτιστική Διαχείριση, Ανθρώπινα Δικαιώματα, Νεότερη & Σύγχρονη Ιστορία & στις Πολιτικές Ισότητες.

Είναι διαπιστευμένο μέλος International Authority for Professional Coaching and Mentoring.

Απόφοιτος της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης-Δημόσιας Διπλωματίας. Υπηρέτησε στην Ελληνική Αντιπροσωπεία, Στρασβούργο, Συμβούλιο της Ευρώπης & στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Έχει γράψει δύο βιβλία για το Κυπριακό.

Το 2010 βραβεύτηκε με πρώτο βραβείο από Πανελλήνια Ένωση Κυπρίων και Ίδρυμα Λεβέντη για μελέτη αναφορικά με Κυπριακό. Βουλευτής στη Β' Πειραιά 2012-2015. Μέλος Πολιτικού Συνδέσμου Γυναικών.

Κυρίες και Κύριοι,

Θα ήθελα να ευχαριστήσω το Κέντρο Αριστείας «Αιρόπολις» και ιδιαίτερα την ψυχή και κινητήριο δύναμή του, τον ακάματο Σμήναρχο κ. Μπασαρά για την εξαιρετικά τιμητική πρόσκληση να συμβάλω στην παρουσίαση αυτού του τόσο καλαίσθητου τόμου, που αποτελεί τα πρακτικά του Συνεδρίου «Κύπρος 1954-1964-1974» που πραγματοποιήθηκε πριν από 1,5 χρόνο.

Παράλληλα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον χορηγό μας και όλες και όλους όσοι συνέβαλαν στην πραγματοποίηση αυτής της εκδήλωσης.

Η Ημερίδα του Δεκεμβρίου του 2024 δεν ήταν μία ακόμη επετειακή εκδήλωση για την μαύρη επέτειο των 50 χρόνων από την τουρκοική εισβολή. Αυτό που την διαφοροποιεί από τις υπόλοιπες είναι ότι προσεγγίζει το Κυπριακό ζήτημα στην ολότητά του: τη νομική, την ιστορική, την διπλωματική και κυρίως, την στρατιωτική, η οποία είναι η λιγότερο μελετημένη και, συνεπώς, αυτή που συντηρεί τους περισσότερους μύθους και συγκαλύπτει το μέγεθος της προδοσίας σε βάρος του κυπριακού ελληνισμού, το εύρος του προδοτικού πραξικοπήματος της 15ης Ιουλίου, το οποίο διεπράχθη σε αгаστή συνεργασία με τη Χούντα των Αθηνών και έδωσε στην Τουρκία την ευκαιρία να εφαρμόσει τα διχοτομικά της σχέδια, τα οποία εξύφαινε δεκαετίες πριν και εδώ βρίσκεται μία ακόμη καιρία επισήμανση, ήδη από τον τίτλο του βιβλίου που έχετε στα χέρια σας: το Κυπριακό δεν ξεκίνησε το 1974. Το 1974 ήταν η επιστέγαση του χρονικού ενός προαναγγελθέντος θανάτου με εύρος πολλών δεκαετιών και με σημαντικούς σταθμούς το 1954 και το 1964.

Το Κυπριακό είναι το πιο μακροχρόνιο ζήτημα των Διεθνών Σχέσεων, πιθανόν μόνο η σύγκρουση Πακιστάν Κασμίρ Ινδίας να είναι αναλόγου χρονικής διάρκειας. Παράλληλα, είναι και το πιο πλήρες, καθώς περιέχει όλες τις βασικές πτυχές του Διεθνούς Δικαίου και των Διεθνών Σχέσεων: παράνομη εισβολή και κατοχή, δικαιονομική σύγκρουση, καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, περιουσιακό.

Η κατοχή του νησιού είναι μία διαρκής χαίνουσα πληγή στο κορμί του ελληνισμού και δεν πρέπει να συνηθίσουμε σε αυτό και να καταστήσουμε το Κυπριακό ένα μουσειακό στοιχείο μόνο επιστημονικής ενασχόλησης: οφείλουμε να εργαζόμαστε συνεχώς για την επίλυσή του, ειδικά στις μέρες μας που από την κατάρρευση των συνομιλιών στο Crans Montana, το 2018, δεν υπάρχει καμία ουσιαστική πρόοδος. Τα οκτώ αυτά χρόνια αποτελούν το πιο μακρύ, άκαρπο και χωρίς συνομιλίες διάστημα από την εισβολή και μετά και καθιστούν τον κίνδυνο της οριστικής διχοτόμησης πιο πιθανό παρά ποτέ.

Κάποιοι, αφελώς ή σιόπιμα, ευνοούν τη «λύση» της οριστικής διχοτόμησης, θεωρώντας ότι δε θα αλλάξει τίποτα από την πραγματικότητα που βιώνουν σήμερα. Δεν υπάρχει μεγαλύτερη αυταπάτη από αυτό: επιλέγουν να αγνοούν ότι αυτόματα θα αποκτήσουν 187 χιλιόμετρα κοινά σύνορα με την Τουρκία, εκτός αν κάποιοι ζουν με τη φενακή ότι τα Κατεχόμενα θα αποδεσμευθούν από τον σφικτό εναγκαλισμό της κατοχικής δύναμης.

Η μόνη βιώσιμη και ρεαλιστική λύση είναι αυτή που έχει συμφωνηθεί, ήδη από το 1977 από τους Μακάριο-Ντενκτάς, η διζωνική δικαιονομική ομοσπονδία με μία νομική προσωπικότητα, μία ιθαγένεια και πολιτική ισότητα. Οποιαδήποτε άλλη καινοφανής ιδέα, η οποία, στον σκληρό πυρήνα της υποκρύπτει την επιθυμία για μη λύση, το μόνο που προκαλεί είναι επιπλέον καθυστερήσεις, οι οποίες κουράζουν και αποθαρρύνουν τη διεθνή κοινότητα και οδηγούν, με μαθηματική ακρίβεια, στην οριστική διχοτόμηση.

Στην ταραγμένη εποχή που ζούμε, με τον πόλεμο στη Μέση Ανατολή να δύναται να λάβει ανεξέλεγκτες διαστάσεις, η επίλυση του Κυπριακού, με την ενεργή εμπλοκή των Ηνωμένων Εθνών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα αποτελούσε ένα έξοχο παράδειγμα αгаστής συμβίωσης και συνεργασίας δύο κοινοτήτων διαφορετικής εθνοτικής

καταγωγής και διαφορετικής θρησκείας και θα μπορούσε να λειτουργήσει ως μία γέφυρα Ειρήνης και συνεργασίας στον πολύπαθο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου.

Κυριάκος Κενεβέζος

Ελληνοκύπριος νομικός και πολιτικός. Διετέλεσε Υπουργός Παιδείας & Πολιτισμού Κύπρου. Πρέσβης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ελλάδα, με παράλληλες διαπιστεύσεις στην Αλβανία και τη Γεωργία.

Γεννήθηκε στη Λεμεσό, 1972. Υπηρέτησε και απολύθηκε ως Έφεδρος Ανθυπολοχαγός Πυροβολικού στην Εθνική Φρουρά.

Πτυχιούχος Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ. Αποφοίτησε Άριστα Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Φιλοσοφίας, Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής, Ψυχολογίας, Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ.

Είναι Δρ (PhD) Φιλοσοφίας Φιλοσοφικής Σχολής ΕΚΠΑ. Σειρά διαλέξεων Ανοικτού

Παν. Κύπρου, ΕΚΠΑ, Παν. Πελ/νήσου και Νομικής Βιβλιοθήκης.

Λαμβάνει μέρος σε συνέδρια, επί το πλείστον πολιτικά και ημερίδες.

Είναι νυμφευμένος με τη Μαρία Χωριανοπούλου και έχουν μία κόρη..

Κυρίες και κύριοι, ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση,

Ευχαριστώ για την πρόσκληση, ως συνέχεια της συνάντησης που είχαμε κάνει τότε, το αποτέλεσμα της οποίας ήταν το πόνημα το οποίο έχουμε ενώπιόν σας και για το οποίο κληθήκαμε να συζητήσουμε για αυτό καθ' αυτό, είτε να φθάσουμε, όπως θα κάνω εγώ, σε κάποιες βασικές σκέψεις, βασικά αξιώματα σε σχέση με τις εξελίξεις που μας αφορούν.

Από εδώ ξεκινάει όλο το διακύβευμα. Αν θεωρούμε ότι αφορούν την Κύπρο οι εξελίξεις ή αφορούν την Ελλάδα, εδώ έχουμε μόλις χάσει πριν να ξεκινήσουμε το βασικό ζήτημα και την βασική μας σκέψη. Για αυτό ακριβώς τον λόγο, για να μην χάσω τον ειρμό μου, θα μπω σε αυτό που είναι το πιο πρόσφατο, για το οποίο έγινε ένας μεγάλος λόγος, μια μεγάλη έκφραση χαράς, αγάπης και ευγνωμοσύνης, παράλληλα, μια αλληλεπίδραση μέσα στις κοινωνίες που έχει να κάνει με την προέκταση παρουσίας των ελληνικών δυνάμεων, όπως έγινε πρακτικά αλλά και σημειολογικά στην Κύπρο, συνεπεία των γεωστρατηγικών και γεωπολιτικών εξελίξεων, που ήταν μια έκθεση κατ' ουσίαν της Κύπρου στο πλαίσιο αυτής όλης της αναταραχής στη Μέση Ανατολή.

Θα πω κάτι λίγο διαφορετικό, δεν το θεωρώ αιρετικό, είναι λίγο διαφορετικό. Αυτό που με ανησυχεί περισσότερο. Ασφαλώς συγκινήθηκα, ασφαλώς ένωσα δέος. Αυτό που με ενόχλησε ήταν που ένωσα δέος και συγκινήθηκα όμως, διότι αυτά τα οποία έπρεπε να αποτελούν συνέχεια και συνέπεια και διαχρονική στάση, έγιναν ad hoc εξελίξεις. Άρα εδώ καλούμαστε όλη η πολιτική στρατιωτική κοινωνία να δούμε αν αυτό το οποίο έγινε εμείς το οδηγήσαμε να αποτελεί τη μεγάλη έκπληξη, το μεγάλο χαμόγελο, το μεγάλο δώρο ή αντίδωρο στα προηγούμενα που έχουν συμβεί.

Άρα εδώ καλούμαστε να συζητήσουμε μεταξύ μας και να αντιληφθούμε αν αυτό το οποίο έχει συμβεί θα πρέπει να έχει μια συνέχεια πρώτα, το δεύτερο, το οποίο προσωπικά με απασχολεί, και αφού θέλω να θεωρούμαι ή να εισηγούμαι ότι είμαι ένας άνθρωπος που είμαι ειλικρινής, θα το πω. Μετά την Κύπρο είχαμε αποστολή και στη Βουλγαρία και στη Σαουδική Αραβία, σωστά; Κάποιων δυνάμεων. Άρα ένας κακόπιστος, εγώ είμαι καλόπιστος, μπορεί να σκεφτεί: Δηλαδή αυτό που έγινε στην Κύπρο είναι και αλλού; Δεν έγινε αυτό που έγινε στην Κύπρο στο πλαίσιο μιας ειδικής σχέσης ή έγινε στην Κύπρο αυτό που έγινε και αλλού, στο πλαίσιο μιας αλληλέγγυας πρόθεσης της Ελλάδας με ό,τι συμβαίνει και με τις απειλές που υπάρχουν. Όχι.

Προφανώς και θεωρώ ότι αυτό που έγινε στην Κύπρο ήταν συγκεκριμένο. Και για να μην υπάρχουν καλοθελητές οι οποίοι αξιοποιούν τη γενική θέση, πρέπει αυτό να έχει συνέχεια. Αυτό είναι πάρα πολύ κρίσιμο, πάρα πολύ χρήσιμο αν θεωρώ ότι αυτό που έγινε ήταν μια ενέργεια η οποία γκριζάρει τη μαύρη ζώνη του παρελθόντος. Δεν θεωρώ ότι υπήρχε μαύρη ζώνη στο παρελθόν. Εγώ συνήθιζα να λέω και όταν είχα την τιμή να είμαι εννέα χρόνια ο πρέσβης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Αθήνα, ότι δεν φταίνε ούτε τα χρώματα, ούτε οι θάλασσες, ούτε η γη, ούτε οι άνθρωποι, αλλά μια μερίδα ανθρώπων. Μια άθλια μερίδα ανθρώπων που οδήγησε τον Ελληνισμό σε μια περιπέτεια. Και αυτό είναι το τρίτο ή τέταρτο αξίωμα για μένα, που θέτω ενώπιόν σας το αν η Κύπρος είναι εκτεθειμένη και όταν η Κύπρος είναι εκτεθειμένη, σημαίνει Ελλάδα εκτεθειμένη.

Αν αυτό δεν το έχουμε κατανοήσει, δεν μπορούμε να διαβάσουμε καθόλου ούτε τις γεωστρατηγικές, ούτε τις γεωπολιτικές, ούτε τις εθνικές, ούτε παρακαταθήκες, ούτε και εξελίξεις. Αν η Κύπρος αυτή την στιγμή είναι εκτεθειμένη, πρέπει να αντιληφθούμε ότι είναι κι ο Ελληνισμός εκτεθειμένος. Σκεφτείτε ότι η Κύπρος είναι μία

ημικατεχόμενη πατρίδα, ένας μικρός τόπος, που παρά ταύτα αποτελεί σημείο αναφοράς στην Ανατολική Μεσόγειο. Και δεν σκεφτόμαστε ότι ο Ελληνισμός, το κέντρο εδώ, έχει τη δυνατότητα να έχει, όπως συνηθίζω να λέω, έχω γίνει κουραστικός, να έχει την ακίδα στο δόρυ του, την Κύπρο δηλαδή στο κοντάρι του δόρατος του κράτους του Ελληνισμού, κάτω στην Κύπρο.

Και συζητάμε ότι είναι έτοιμος αυτό να το απολέσει. Και τι σημαίνει να το απολέσει; Για να έρθω σε αυτό που μου έκανε η Μαρία την τιμή να αναφέρει ότι πολλές φορές έχουμε έντονες διαφορετικές απόψεις και μακάρι όχι όλοι όσοι είχαν διαφορετικές απόψεις να συζητάγαμε όπως συζητάμε εμείς μεταξύ μας. Θα ήταν πολύ καλό αυτό για τη δημοκρατία.

Όταν χάνω κάτι δεν σημαίνει ότι το χάνω συνολικά. Μπορεί να το χάσω μεμονωμένα, αργά, σταθερά, αλλά θα το χάσω. Δίνω το δικαίωμα στη , όμως, στη νομική επιστήμη που καμιά φορά να το αποδυναμώνει, με αποτέλεσμα ο άλλος τελικά να μου το έχει πάρει, όπως λένε οι Άγγλοι, αποδυναμώνεις τα δικαιώματά σου. Σκεφτείτε λοιπόν ότι έχουμε τον Ελληνισμό να έχει την προέκταση ενός εκατομμυρίου Ελλήνων. Όχι με επιθετικές διαθέσεις, αλλά με αμυντικές, αλληλέγγυες, δημοκρατικές, ελεύθερων ιδεών, διαθέσεις δημοκρατικές αλλά πολλές φορές είτε από πράξεις, είτε από παράγοντες, είτε να στέλνουμε το μήνυμα, είτε επί της ουσίας και του πεδίου να αποδυναμώνουμε το δυναμικό αυτών των στενών δεσμών.

Οι εξελίξεις λοιπόν αυτές μας έδωσαν το δικαίωμα να αποδείξουμε ότι αυτός υπάρχει. Συζητήθηκε πάρα πολύ και αυτό να το καταγράψουμε και η αντίδραση της Τουρκίας και της τουρκικής πλευράς συνολικά ήταν χαμηλότερης έντασης από ό,τι κάποιοι ανέμεναν. Αυτό να το ακούν κάποιοι, οι οποίοι θεωρούν ότι η πολιτική του συνεχούς εξευμενισμού θα εξευμενίσει, κάποιες φορές δεν είναι κακό, κάποιες φορές όμως, αλλά όχι να είναι ο κανόνας ο εξευμενισμός και οι συναινέσεις.

Στη διπλωματία θα κάνεις και αβαρίες, όχι όμως να κάνεις αβαρίες και σε παρένθεση να μην κάνεις αβαρίες. Οι αντιδράσεις δεν ήταν αυτές που ανέμενε κάποιος ή κάποιοι οι οποίοι εισηγούνται ότι όταν θέλουμε το ορθό, πολλές φορές θα έχουμε αντίδραση. Τι σημαίνει λοιπόν αποδυνάμωση της Άγκυρας; Και εδώ είναι που έχουμε την πιο διακριτή, διαφορετική άποψη με τη φιλοσοφία που έχει η Μαρία. Προσέξτε, στην Κύπρο συζητάμε εδώ και 50 χρόνια τόσα για τη λεγόμενη διζωνική δικαιοδική ομοσπονδία. Σωστά; Είτε σιωπηρά τελικά όλη η πολιτική ηγεσία, με μηδανιές εξαιρέσεις, έχουν αποδεχτεί αυτό το λεγόμενο πολιτικό νομικό καθεστώς επίλυσης του Κυπριακού. Σε αυτό το πολιτικό νομικό μόρφωμα διζωνικής δικαιοδικής ομοσπονδίας, που τα χαλάμε; τα χαλάμε στο ότι όλοι σιωπηρά είτε ρητά το αποδέχονται, αλλά οι μεν το αποδέχονται με τόσες πολλές αβαρίες ώστε να το ακυρώνουν., Υπάρχουν και κάποιοι άλλοι οι οποίοι το αποδέχονται με καθαρές, σκληρές θέσεις που εισηγούνται οι άλλοι, καλή ώρα, είπε η Μαρία ότι εγώ το ακυρώνω επειδή έχω καθαρές αισθήσεις, ειλικρινείς και με την αντίπαλη άποψη και με τη δικιά μου.

Αλλά έρχομαι εγώ και θέτω καθαρά τα ερωτήματα. Μπορεί κάποιος ο οποίος έχει μια πιο διαλεκτική άποψη για το Κυπριακό να αποδειχθεί ότι μπορούν οι Τουρκοκύπριοι σε περίπτωση επίλυσης του Κυπριακού να έχουν το δικαίωμα αρνησικυρίας εντός της κυβέρνησης; εντός του Υπουργικού Συμβουλίου; Απλές ερωτήσεις κάνω. Με τι να τις κάνει; Τρία τέσσερα είναι τα βασικά ερωτήματα τα οποία ναυάγησαν και πριν 7 8 χρόνια την προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού. Εγώ εισηγούμαι ότι δεν μπορούμε να το αποδεχτούμε γιατί πρώτα απ' όλα το ορίζει ο κανόνας και η αρχή της Δημοκρατίας. Δεύτερον, εισηγούνται κάποιοι ότι μπορούμε να αποδεχτούμε επίλυση του Κυπριακού με παραμονή τουρκικών στρατευμάτων, έστω με χρονοδιαγράμματα, έστω με επικαιροποίηση του ελέγχου; Βασική αρχή στις συμφωνίες. Αυτοί που υπογράφουν, αυτοί υλοποιούν, αυτοί ξέρουν όχι μόνο το γράμμα, αλλά ξέρουν το πνεύμα της συμφωνίας. Όταν λοιπόν είχαμε και στο παρελθόν προσπάθειες, πριν 20 χρόνια συγκεκριμένα για επίλυση του Κυπριακού, τα υπέγραψαν το 4 και μετά από 20, 30, 35 χρόνια θα ξαναβλέπαμε την συμφωνία. Αυτοί οι οποίοι την υπέγραψαν προφανώς θα ήταν εν ζωή για να μην ξεφύγω από τον χρόνο. Εγώ θα επαναλάβω έξι επτά σκέψεις που έχω. Πρώτον, χαίρομαι που είναι πολύς κόσμος εδώ σήμερα και αυτό θα το πω λέγοντας κάτι χαριτολογώντας, και ξέρετε ποιος απέδειξε ότι πουλάει και Κυπριακό; Ο ελληνικός λαός. Το απέδειξε. Οι φρεγάτες υπουργέ για τα F-16 δεν πήγαν στην Κύπρο.

Έπειτα στην ελληνική κυβέρνηση πήγα στην Κύπρο. Ο ελληνικός λαός με την κοινωνία, υπό την έννοια ότι η κοινωνική πίεση, η κοινωνική αίσθηση, το συναίσθημα και αυτή η θέση του ελληνικού και του ελληνικού λαού, που ήταν ξεκάθαρα διακριτή και συγκεκριμένη, δεν επέτρεπε και καμία δεύτερη σκέψη που δεν υπήρξε, αλλά το θέτω ως κάτι συγκεκριμένο. Εμένα αυτό που με γέμισε χαρά δεν ήταν μόνο η αποστολή, δεν θα το πω, που εκείνες τις μέρες χάζευα πως ένας μέσος πολίτης, υπό την έννοια ότι και εγώ έχω τις μικρές μου αδυναμίες, χάζευα αυτούς τους λεγόμενους καμιά φορά αργόσχολους, οι οποίοι γράφουν κάτω από τις ειδήσεις. Οι πιο πολλοί γράφουν κακά πράγματα. Γενικά ο άνθρωπος δεν φημίζεται. Η φύση μας δεν φημίζεται για την καλή της διάθεση. Είχα πάθει σοκ ότι ενώ η διάθεση πάντα είναι αρνητική, ότι τον καλό τον λόγο δεν το ξέρουμε, ξέρουμε μόνο τον κακό. Στα 100

σχόλια που διάβασα στην είδηση αποστολής των φρεγατών και των F16 τα 95 σχόλια ήταν συγκλονιστικά θετικά. Και δεν μιλάω για τους Έλληνες της Κύπρου, οι οποίοι προφανώς αποδεχόμενοι την προσφορά ήταν εκδήλωση αγάπης και ευχαριστίας. Μιλώ για εδώ. Ο κόσμος μπορεί να έχει τα προβλήματά του, να έχει τις δουλειές του, να έχει την καθημερινότητά του. Όμως τα εθνικά αντανάκλαστικά μπορεί να μην είναι ορατά, αλλά είναι ζωντανά. Και αυτό είναι το πιο κρίσιμο μήνυμα της περιόδου. Και αυτό το μήνυμα πρέπει όλοι να το έχουμε. Πολιτική ηγεσία, στρατιωτική ηγεσία, αλλά περισσότερο κοινωνία και πολιτικά κόμματα προφανώς να το έχουν ως παρακαταθήκη. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Από την εκπομπή της EPT Σαν Σήμερα Ολιγόλεπτο Βίντεο!

.....
Ιδρυμα Κύπρου. Η ώρα είναι έξι. Μεταδιδόμενη επί μεσαίων κυμάτων μήκους 434 μέτρων ή συχνότητας 692 1000 κύκλων ανά δευτερόλεπτο. Σήμερα είναι Σάββατο 20 Ιουλίου. Ο ήλιος ανατέλλει στις 4 και 47 και δύει στις 6 και 59. Η Σελήνη είναι μιας ημέρας. Η Εκκλησία μας εορτάζει την μνήμη Ηλίου του Προφήτου. Ηλία.

Αν κανείς άκουγε εκείνο το πρωινό τον ελεγχόμενο από τους χουντικούς πραξικοπηματίες ραδιοσταθμό της Λευκωσίας, θα νόμιζε ότι η ημέρα κυλούσε όπως όλες οι άλλες στην Κύπρο. Κι όμως, από τις πρώτες πρωινές ώρες τα πάντα στο μαρτυρικό νησί είχαν αλλάξει. Πολύ σύντομα θα το διαπίστωναν όλοι, όταν τις ψαλμωδίες που μετέδιδαν τα ανοικτά ραδιόφωνα θα σιέπαζαν οι εφιαλτική ήχοι των εκρήξεων από τις βόμβες που έπεφταν από τον ουρανό.

Πριν καν ξημερώσει. Οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις είχαν προχωρήσει σε αυτό που χρόνια σχεδίαζαν, αξιοποιώντας ως πρόσχημα την ευκαιρία που τους είχε προσφέρει η ελληνική χούντα 5 ημέρες πριν, με το εγκληματικό της πραξικόπημα. Από τις 5 παρά τέταρτο το πρωί η τουρκική αεροπορία είχε αρχίσει να βομβαρδίζει το κυπριακό έδαφος, σκορπώντας παντού φωτιά και θάνατο, χωρίς να ξεχωρίζει στρατιωτικούς στόχους από κατοικημένες περιοχές, μάχιμους από αμάχους.

Μία ώρα και είκοσι λεπτά αργότερα θα ακολουθούσαν οι αλεξιπτωτιστές που έπεφταν κατά κύματα στην περιοχή της Λευκωσίας. Και στις 7 και τέταρτο το πρωί. Στη θέση Πέντεμυλι της Κερύνειας οι μπουκαπόρτες των αποβατικών θα άνοιγαν και οι πρώτοι Τούρκοι στρατιώτες θα αποβιβάζονταν στη στεριά. Ήταν η κατά τον Ετσεβίτ ειρηνευτική επιχείρηση του τουρκικού στρατού για την αποκατάσταση της συνταγματικής τάξης στην Κύπρο, που έβρισκε το μαρτυρικό νησί βαθιά διχασμένο από το χουντικό πραξικόπημα που είχε προηγηθεί, την άμυνά του αποδιοργανωμένη από τις αδελφοκτόνες συγκρούσεις που ακολούθησαν και τη στρατιωτική του ηγεσία πλήρως αιφνιδιασμένη και πανικόβλητη, καθώς οι πάτρωνές της στην Αθήνα πίστευαν μέχρι την τελευταία στιγμή τις διαβεβαιώσεις που έδιναν αμερικανικά χείλη ότι δεν θα υπάρξει τουρκική αντίδραση στα σχέδιά τους για την ανατροπή του Μαχαρίου.

Ήταν άλλωστε αποκαλυπτικό ότι θα περνούσαν περισσότερες από δύο ώρες από την έναρξη της τουρκικής εισβολής μέχρι ο ραδιοσταθμός της Λευκωσίας να διακόψει το πρόγραμμά του προκειμένου να ενημερώσει για τα όσα τραγικά εκτυλίσσονταν στο νησί.

Ανακοινωθέν. Ανακοινώνεται ότι την πρωίαν της σήμερον τουρκικά αεροσκάφη άνευ προειδοποίησης, ύπουλα και άναυδρα, προσέβαλαν τον σταθμό ΡΑΝΤΑΡ και βομβάρδισαν το στρατόπεδο της ΕΛΔΥΚ και έρριψαν εντός του τουρκοκυπριακού θύλακα Λευκωσίας Άγκυρας μικράν δύναμιν αλεξιπτωτιστών.

Κι όμως, παρά τη σύγχυση, την αποδιοργάνωση και το χάος που κυριαρχούσε στα στρατιωτικά επιτελεία, όσο περνούσε η ώρα, η αντίσταση που θα συναντούσαν οι εισβολείς θα γινόταν όλο και πιο σθεναρή. Ο ηρωισμός και η αυτοθυσία των απλών στρατιωτών, Ελλαδιτών και Ελληνοκυπρίων θα κάλυπτε το κενό που άφηνε η απουσία στρατιωτικής ηγεσίας και θα προκαλούσε βαριές απώλειες στον εχθρό. Αλλά χωρίς ναυτική προστασία και αεροπορική κάλυψη, η ηρωική αυτή αντίσταση ήταν καταδικασμένη.

Δύο εικοσιτετράωρα αργότερα, όταν θα συζητιόταν ανακωχή, τίποτε στην Κύπρο δεν ήταν όπως πριν. Τα τουρκικά στρατεύματα είχαν εδραιώσει τις θέσεις τους στον Βορρά και είχαν θέσει υπό τον έλεγχό τους μεγάλα τμήματα της Λευκωσίας και της Κερύνειας. Πίσω τους είχαν αφήσει πτώματα, ερείπια και αίμα. Εκεί όπου άλλοτε απλώνονταν πανέμορφες πόλεις και χωριά, αλλά και αμέτρητα καραβάνια χιλιάδων απελπισμένων προσφύγων, που αναζητώντας τη σωτηρία από τις θηριωδίες των εισβολέων, επένδυναν με το θρήνο τους την τραγωδία που βίωνε το νησί, τη χειρότερη από όσες γνώριζε ο Ελληνισμός μετά το τέλος του ελληνικού εμφυλίου.

Δημόκριτος Ζερβάκης

Ο Αντιστράτηγος ε.α. Δημόκριτος Ζερβάκης τέως Αρχηγός Εθνικής Φρουράς Κυπριακής Δημοκρατίας και Επίτιμος Διοικητής 1ης ΣΤΡΑΤΙΑΣ και Επιχειρησιακού Στρατηγείου Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Απόφοιτος της ΣΣΕ και μεταξύ άλλων, Ανώτατη Σχολή Πολέμου, Σχολή Εθνικής Άμυνας, Σχολή Διοίκησης και Επιτελών Ηνωμένων Πολιτειών και Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών Παντείου Παν/μίου, ενώ κατέχει τίτλο μεταπτυχιακών σπουδών Παν/μιο HULL HB στις Στρατηγικές Σπουδές.

Έχοντας υπηρετήσει σε θέσεις υψηλής ευθύνης Ελλάδα και εξωτερικό, έχει τιμηθεί με παράσημα από Ελληνική, Κυπριακή και Γαλλική Δημοκρατία καθώς και Ηνωμένα Έθνη.

Είναι μέλος Συμβουλίου «STRATEGY INTERNATIONAL Ltd.», και ΔΣ «Ομίλου Φίλων Θεσσαλικής Ιστορίας» & «Συνδέσμου Γραμμάτων και Τεχνών Θεσσαλίας».

Διαλέκτης Σχολής Εθνικής Άμυνας, Διακλαδικής Σχολής Πολέμου και Ευρ. Κολλεγίου Ασφάλειας και Άμυνας. Συνέδρια και ημερίδες, ενώ έχει συγγράψει και επιμεληθεί Ιστορία και κανονισμούς Ελληνικού Πυροβολικού.

Δέκα χρόνια έστελλε τις μέλισσές του ο Ονήσιλος

να μας κεντρίσουν

να μας ξυπνήσουν

να μας φέρουν ένα μήνυμα.

Δέκα χιλιάδες μέλισσες έστειλε ο Ονήσιλος

κι όλες ψοφήσανε απάνω στο παχύ μας δέρμα

Κι όταν το ποδοβολητό των βαρβάρων

έφτασε στη Σαλαμίνα

φρύαξε ο Ονήσιλος.

Άλλο δεν άντεξε.

Άρπαξε το καύκαλό του

και το θρυμμάτισε απάνω στο κεφάλι μου.

Κ' έγυρα νεκρός.

Άδοξος, άθλιος,

καταραμένος απ' τον Ονήσιλο. Παντελής Μηχανικός

Σεβαστοί πολεμιστές του 1974,

Κυρίες και Κύριοι,

Αγαπητοί φίλοι,

Η γνώση της ιστορίας αποτελεί το πιο σοβαρό εφόδιο για έναν λαό να μην επαναλάβει το κακό παρελθόν του.

Αποτελεί για έμενα ιδιαίτερη τιμή να σας παρουσιάσω, την ανά χειράς έκδοση η οποία περιλαμβάνει μια τεκμηριωμένη καταγραφή και επέκταση των εργασιών ημερίδας, που πραγματοποιήθηκε με αφορμή τη συμπλήρωση 50 ετών από την τουρκική εισβολή στην Κύπρο το 1974, είμαι δε υποχρεωμένος να ξεινήσω επικεντρώνοντας την εισαγωγή μου στην περίοδο, στην οποία συνοπτικά αναφέρεται.

Και αποτελεί κεντρικό σημείο της ανάλυσης, το ότι αρχίζει χρονικά από το έτος 1954, σηματοδοτώντας τη χρονική στιγμή κατά την οποία τα γεωπολιτικά συμφέροντα της αποικιοκρατικής Αγγλίας, απέκλειαν ουσιαστικά την Ένωση αλλά και την αυτοδιάθεση της Κύπρου, οδηγώντας στον Εθνικό αγώνα της ΕΟΚΑ.

Για τον περισσότερο κόσμο, η τραγωδία της Κύπρου ξεινήσε με το προδοτικό πραξικόπημα της Χούντας του Ιωαννίδη και όσων προηγήθηκαν αυτού. Η πραγματικότητα ωστόσο αυτή, από μόνη της δεν μας επιτρέπει να αντιληφθούμε την ευρύτερη γεωστρατηγική έκφραση των γεγονότων, που ξεινήσαν πολύ πριν το 1954.

Οι Τουρκικές Στοχεύσεις δεν ήταν και δεν είναι νέες και βεβαία δεν «φταίνει» για όλα οι άλλοι. Ο Τουρκικός Αναθεωρητισμός είναι διαχρονικά, μια να μου επιτραπεί ο νεολογισμός, «σταθερά» και έτσι πρέπει να αξιολογείται

Οι μέλισσες είχαν ξεινήσει ήδη να έρχονται από τις 28 Ιανουαρίου 1920, με τον «Εθνικό Όρκιο» των Τούρκων και ήταν φανερή η Στρατηγική της Τουρκίας στο θέμα της Κύπρου, η οποία συγκεκριμενοποιήθηκε το 1956, μέσα στις γνωστές δύο εκθέσεις του Νιχάτ Ερίμ. Αντίθετα, μπορεί να υποστηριχθεί ότι η ελληνική πλευρά εθελουφλούσε και η, εν γένει, στρατηγική της στο θέμα της Κύπρου ήταν επαμφοτερίζουσα.

Οι μέλισσες όμως μας προειδοποιούσαν

Στο παραπάνω ποίημα του ο Παντελής Μηχανικός, αναδεικνύει ότι η Τουρκική εισβολή είχε προαναγγελθεί τουλάχιστον από το 1964 με την Τουρκανταρσία και την απειλή εισβολής. Το πότε δεν ήταν γνωστό,

Το φιάσκο της συνάντησης του δικτάτορα Παπαδόπουλου με τον Ντεμιρέλ στον Έβρο το 1967, και η εγκληματική απόσυρση της Ελληνικής Μεραρχίας, μετά τα προβοκάτσια στη Κοφίνου, ανέδειξαν την έλλειψη στρατηγικής αντίληψης από Ελληνικής πλευράς, αποδυναμώνοντας παράλληλα τις αμυντικές δυνατότητες της Εθνικής Φρουράς και των Ελλαδικών δυνάμεων στο Νησί. Πλέον ο κύβος είχε ριφθεί από Τουρκικής πλευράς.

Τον Ιούλιο του 1974 τμήματα της Εθνικής Φρουράς χρησιμοποιήθηκαν από το στρατιωτικό καθεστώς των Αθηνών στο άφρων πραξικόπημα κατά του Προέδρου Μακαρίου. Η σύγκρουσή της με τις δυνάμεις που υποστήριζαν τον Πρόεδρο Μακάριο, αλλά και με το σύνολο σχεδόν του Ελληνικού Κυπριακού λαού, εξασθένησε την Εθνική Φρουρά σε βαθμό που δεν ήταν ικανή να αντιμετωπίσει με επιτυχία στις 20 Ιουλίου 1974 τα τουρκικά στρατεύματα που εισέβαλαν στην Κύπρο.

Έκτοτε η Εθνική Φρουρά ευρίσκεται ουσιαστικά σε εμπόλεμη κατάσταση με τη Τουρκικές Δυνάμεις κατοχής. Σήμερα, 52 έτη μετά, δυστυχώς, το Κυπριακό από πρόβλημα εισβολής και κατοχής έχει διολισθήσει σε «δικονομικό» με τις πολιτικές ηγεσίες της Ελλάδος και της Κύπρου να έχουν να διαχειρισθούν ένα δυσεπίληπτο πρόβλημα, το οποίο όμως δημιουργήθηκε κυρίως από δικά μας λάθη. Ωστόσο, συμπληρώνοντας προηγούμενη παρέμβαση, πρέπει εξ αρχής να υπογραμμίσω ότι το Κυπριακό δεν επιλύεται γιατί η Τουρκία ΔΕΝ το επιθυμεί και ΔΕΝ έχει αναγκασθεί μέχρι σήμερα να αποδεχθεί τη λύση του.

Στο πλαίσιο αυτό είναι καθοριστική η συμβολή, όχι μόνο στο δημόσιο διάλογο, αλλά και στη αξιολόγηση και διαμόρφωση πολιτικής, η ανάληψη πρωτοβουλιών, όπως η ημερίδα από την οποία προέκυψε η έκδοση που παρουσιάζουμε σήμερα, προκειμένου να τονισθούν άγνωστες πτυχές των γεγονότων που οδήγησαν στην παρούσα κατάσταση πραγμάτων.

Το τόμος προσφέρεται για τον απλό αναγνώστη αλλά και τον μελετητή της ιστορίας καθώς συνδυάζει την ιστορική καταγραφή γεγονότων, με αναφορά στις πολιτικές και στρατιωτικές εκφάνσεις και τις επιπτώσεις σε διεθνές επίπεδο,

με καταγραφή πρωτογενών πηγών αλλά και προσωπικών μαρτυριών των πρωταγωνιστών των γεγονότων αυτών, καταφέροντας να εντάξει τις εισηγήσεις σε ένα χρονικά συνεχές πλαίσιο.

Δεν θα αποτολμήσω να καταγράψω όλα σημεία των εισηγήσεων, καθώς μια εξαιρετική και συνοπτική παρουσίαση τους, γίνεται από τους επιμελητές της έκδοσης μετά, τα παραστατικά της θεματολογίας, περιεχόμενα και τον εισαγωγικό χαιρετισμό του Προέδρου του Κέντρου Αριστείας «Αιροπολής» Αναστασίου Μπασάρα. Κάθε εισηγητής αντιμετωπίζει τα γεγονότα μέσα από τη δική του προσωπική οπτική και εμπειρία και, ανεξάρτητα από το αν συμφωνεί ή διαφωνεί κάποιος με τις εισηγήσεις, γεγονός παραμένει ότι αναδεικνύονται θέματα, τα οποία απαιτείται να αναλυθούν και αξιολογηθούν ενδελεχώς προκειμένου να μην επαναληφθούν τα ίδια λάθη ή/και παραλείψεις. Αντίστοιχος είναι και ο τρόπος ανάπτυξης των εισηγήσεων, από τη χρήση ποιητικού λόγου μέχρι επιμελημένη παρουσίαση με σχεδιαγράμματα. Ένα από τα θετικότερα στοιχεία της έκδοσης είναι ότι περιλαμβάνει και τις απομαγνητοφωνήσεις των ερωτήσεων και απαντήσεων της ακολουθούσας εποικοδομητικής συζήτησης, όπου αναπτύχθηκαν πολύ ενδιαφέρουσες θέσεις και αντιθέσεις.

Στην πρώτη Ενότητα της έκδοσης γίνεται κοινώνος ο αναγνώστης κρίσιμων πτυχών του Κυπριακού. Υποβοηθητική κατ' αρχήν, η εισήγηση του Δημήτρη Μάλεση, για τα γεγονότα μέχρι το 1964, και όπως ανέφερα και παραπάνω, υπήρχε μια σταθερή Τουρκική στόχευση σε ότι αφορά στο θέμα της Κύπρου και όχι μόνο. Και σαν απλοί παρατηρητές των γεγονότων δεν θα μπορέσουμε να αποφύγουμε τη σύνδεση των «Σεπτεμβριανών» του 1955 με τον αγώνα της ΕΟΚΑ, αλλά και τις μαζικές απελάσεις των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης το 1964 με την Τουρκανταρσία και τα γεγονότα στο Νησί.

Η αξιοποίηση των Γερμανικών Αρχείων από τον Θανάση Χρήστου προσθέτει στην αντικειμενικότερη αξιολόγηση της στάσης των πρωταγωνιστών των γεγονότων και των σχέσεων Αθηνών και Λευκωσίας, από το 1964 μέχρι το 1974. Παράλληλα, δίνεται συνοπτικά μια, εν γένει, ρεαλιστική παρουσίαση της δυναμικής των διπλωματικών ζυμώσεων, αναδεικνύοντας τη σταδιακή μεταβολή της στάσης των Ηνωμένων Πολιτειών λόγω της προσέγγισης της Κύπρου στο σοβιετικό παράγοντα. Θεωρώ σημαντική τη διαπίστωση «ότι πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα ο ρόλος της γερμανικής διπλωματίας και η καταλυτική της επιρροή με θετικό πρόσημο απέναντι στο Κυπριακό Ζήτημα».

Εξαιρετικά διεισδυτική η εισήγηση της Μαρίας Γιαννακίση σχετικά με την Πολιτική Ακτινογραφία του Μακάριου, και σίγουρα προσθέτει στο διάλογο σχετικά με την προσωπικότητά του. Η αναφορά, ότι από τα 13 σημεία η Τούρκοι της Κύπρου είχαν αποδεχθεί τα 12, ζητώντας μόνο να τους αφαιρεθεί μια αυτονομία στη τοπική αυτοδιοίκηση, αποτελεί ιδιαίτερη αναφορά, αν και θα πρέπει να αξιολογηθεί εκτός από ιστορικά και γεωπολιτικά σε σχέση με τις μόνιμες στοχεύσεις της Τουρκίας.

Ο Άγγελος Συρίγος αναδεικνύει την άγνωστη στο ευρύ κοινό, και σε μένα, προσωπικότητα του Ιωαννίδη, επιβεβαιώνοντας την άποψη μου για την ανικανότητά του, όπως και όλων των δικτατόρων, να κατανοήσει τη διεθνή πραγματικότητα αλλά και να διαχειρισθεί την κρίση που ίδιος δημιούργησε, απαντώντας στο ερώτημα αν η τραγική κατάληξη της Τουρκικής εισβολής και κατοχής είναι προδοσία ή ανικανότητα να απαντήσω και τα δύο, συμπέρασμα που καταλήγουν και εισηγήσεις που περιλαμβάνονται στην έκδοση.

Ο Αντώνης Κλάψης, συμπληρώνει την πολιτικο-διπλωματική διάσταση στην Ελλάδα και την Κύπρο τον Ιούλιο και Αύγουστο 1974, επιβεβαιώνοντας προηγούμενες τοποθετήσεις, όπως της Μαρίας Γιαννακίση, για το ότι ο Μακάριος δεν περίμενε το πραξικόπημα γιατί σκεπτόταν λογικά, όμως αντίθετη ήταν η «παράλογη» λογική του Ιωαννίδη αλλά και προσθέτωντας θέματα προς συζήτηση, όπως την άποψη του «ότι στόχος των πραξικοπηματιών ήταν να δολοφονήσουν τον Μακάριο». Από την πλευρά μου θα ήθελα να προσθέσω ότι μου κάνει εντύπωση ότι δεν τονίζεται, γενικότερα, όσο πρέπει το γεγονός ότι η ανωτάτη στρατιωτική ηγεσία, συμπεριλαμβανομένου και του Προέδρου Γκιζίκη, άφησαν ανεξέλεγκτο έναν Ταξίαρχο να οδηγήσει στις τραγικές αυτές συνέπειες για τον Ελληνισμό, και οι οποίοι όχι μόνο δεν ανέλαβαν τις ευθύνες τους ως στρατιώτες αλλά τιμήθηκαν από το Ελληνικό Μεταπολιτευτικό Κράτος με τον τίτλο του Επιτίμου, επισήμανση που γίνεται σε άλλες εισηγήσεις της ημερίδας.

Σημαντική και υποβοηθητική για την εθνική μνήμη, η συμπερίληψη του κειμένου των Αποφάσεων 353, 357 και 360 της 20 Ιουλίου 1974, 14 και 16 Αυγούστου, αντίστοιχα του ΣΑ, όπου ρητά ζητείται ο τερματισμός της ξένης στρατιωτικής επέμβασης και την απόσυρση από την ΚΔ του ξένου Στρατιωτικού Προσωπικού, εκτός των άλλων,

που περιλαμβάνεται στην εισήγηση του Διονυσίου Τσιριγώτη για τη στάση των ΗΠΑ, Ρωσίας (ΕΣΣΔ), ΟΗΕ και ΝΑΤΟ στην εισβολή, μέσω κεντρικών ερωτημάτων.

Ο Κυριάκος Κενεβέζος με το «γνωστό» χειμαρρώδη λόγο του προβληματίζει γενικά σε ότι αφορά στην προσέγγιση του Ελληνισμού και του Ελληνικού κράτους στα Σχέδια-Πλαίσια-Δεσμες Ιδεών επίλυσης του Κυπριακού, αναγνωρίζοντας ο ίδιος ότι δεν συμφωνούν όλοι με όσα λέει. Αν και οι γεωπολιτικές συνθήκες άλλαξαν σημαντικά από την περίοδο διεξαγωγής της ημερίδας αναβαθμίζοντας τη γεωπολιτική σημασία της Ελληνικής και της Κυπριακής Δημοκρατίας, η οποία διεκδικεί δυναμικά το ρόλο της στη διεθνή πολιτική σκηνή ως πάροχος ασφάλειας και φέροντας πιο κοντά Αθήνα και Λευκωσία, έχει σημασία η επισήμανση ότι θα πρέπει να συνεχισθεί η θεσμοθέτηση της συνεργασίας αυτής καθώς και η αναβάθμιση της αμυντικής θωράκισης και των δύο κρατών.

Στη δεύτερη ενότητα της έκδοσης παρουσιάζεται η στρατιωτική προετοιμασία και επιχειρήσεις του Ιουλίου-Αυγούστου 1974. Από την εξαιρετική και εμπειριστατωμένη και κυρίως αντικειμενική παρουσίαση των Σχεδίων των δύο μερών και των επιχειρήσεων επί της νήσου, από τον Επίτιμο Αρχηγό ΓΕΣ Στρατηγό Γκίνη, συγκρατώ το συμπέρασμα της απουσίας μιας σταθερής στρατηγικής από την ελληνική πλευρά, η οποία υπέστη στρατηγικό, επιχειρησιακό και τακτικό αιφνιδιασμό. Οι λόγοι θα πρέπει βέβαια να αναζητηθούν και στις εισηγήσεις της πρώτης ενότητας και κυρίως και στην απώλεια της εσωτερικής νομιμοποίησης του πραξικοπηματικού καθεστώτος. Σημασία έχει και η επισήμανση του Αρχηγού ότι δεν έχουν μελετηθεί ενδελεχώς οι επιχειρήσεις καθώς μόνο μικρό μέρος των αρχείων έχει αποδεσμευθεί.

Αντίστοιχα, ενδιαφέρουσα και η εισήγηση του Ναυάρχου Γιακουμάκη για τον μη-αγώνα στη θάλασσα, με κρίσιμη αναφορά στην αποφασιστικότητα του Πλωτάρχη Χανδρινού κυβερνήτη του Α/Γ Λέσβος να προσβάλλει τις Τουρκικές θέσεις στην Πάφο, δημιουργώντας πολλαπλάσια επιχειρησιακά αποτελέσματα από την απλή εξασφάλιση της πόλης, καθώς προκάλεσε σύγχυση στο Τουρκικό ΓΕΝ. Αυτή η ενέργεια έρχεται σε αντιδιαστολή με την ατομία και την ανικανότητα του Αρχηγού ΓΕΝ Ναύαρχου Αραπάκη και γενικότερα για μη εμπλοκή των 2 υποβρυχίων Γλαύκος και Νηρέας στις επιχειρήσεις.

Στο πλαίσιο των Αεροπορικών Επιχειρήσεων ο Πτέραρχος Ευάγγελος Γεωργούσης αναδεικνύει αυτήν ακριβώς την ατομία και ανικανότητα καθώς δεν επέτρεπε στην Ελληνική Πολεμική Αεροπορία να υποστηρίξει την Μεγαλόνησο, αφήνοντας τις Ελληνικές χερσαίες δυνάμεις να ενεργούν υπό την αεροπορική υπεροχή Τούρκων.

Η Τρίτη ενότητα περιλαμβάνει, εκτός των άλλων, τις μαρτυρίες πρωταγωνιστών των γεγονότων του Ιουλίου-Αυγούστου 1974, και θα μου επιτραπεί να αναφέρω των τότε Λοχαγού (ΠΖ) Ελευθέριου Σταμάτη, της 31 Μοίρας ΚΔ, του Υπολοχαγού (ΠΖ) Αθανάσιου Γαληνού, Δκτη 11 Λόχου Κρούσεως της 31 ΜΚ, του Υπολοχαγού (ΠΖ) Βασίλη Ροκιά, Δκτη του 33ΑΚ της 33ΜΚ, του Σμηναγού (Ι) Γεώργιου Σιαρλάτου, κυβερνήτη ενός εκ των 10 Φάντομ που δεν ξεκίνησαν ποτέ από την Κρήτη για την Κύπρο, των Επισμηναγού (Ι) Αθανάσιου Παριδίδη και Υποσμηναγού (ι) Σωτήριου Παππούλη, οι οποίοι αναφέρθηκαν στην Αεροαποβατική Επιχείρηση Αποστολή ΝΙΚΗ 74, του απόφοιτου της ΣΜΑ Κωνσταντίνου Καρακιάνα, ο οποίος ως εργαζόμενος στην Ολυμπιακή Αεροπορία, αναφέρθηκε στην εμπλοκή των πολιτικών αερογραμμών και το Σχέδιο ΟΛΥΜΠΙΑ, επιβεβαιώνοντας την προχειρότητα και την ελλειμματική διεύθυνση της επιχείρησης μεταφοράς ενισχύσεων, ενώ στο Κυπριακό Ναυτικό αναφέρθηκε ο Επίτιμος Αντιναύαρχος ΠΝ Άγγελος Χρυσικόπουλος, ο οποίος έλαβε μέρος στο Κίνημα του Ναυτικού και επανήλθε μετά το 1974.

Οι μαρτυρίες των πρωταγωνιστών επιβεβαιώνουν την επιχειρησιακή εικόνα ότι αν είχαν εφαρμοσθεί οι προβλέψεις των Σχεδίων, η Τουρκική εισβολή είτε θα είχε αποτραπεί είτε θα είχε καταστροφικά για αυτούς αποτελέσματα.

“Κύριοι, πάτε για ύπνο” με αυτά τα συγκλονιστικά λόγια, ο επιτελής του Γραφείου Επιχειρήσεων, καθυσάχασε τους Διοικητές των Μονάδων και λοιπούς επιτελείς τα μεσάνυχτα της 19ης Ιουλίου. Τι και αν οι μέλισσες είχαν πληθύνει, τι και αν πολλοί Αξιωματικοί πιστοί στον όρκο τους ένοιωθαν τα τσιμπήματα τους, η προδοσία και η ανικανότητα κυριαρχούσε.

Συγκρατώ με συγκίνηση τα, με σεμνότητα ειπωμένα λόγια για την εισήγηση του, του στρατιώτη Βασίλη Ροκιά, «Η αδυναμία εκφράσεως και διατυπώσεως μπορεί να είναι αδυναμίες του νου, αλλά η ψευδής περιγραφή είναι

ποταπότητα του χαρακτήρα και ο χαρακτήρας μου δεν ήταν ποτέ ποταπός» και η κατάληξη της εισήγησης του αεροπόρου Αθανάσιου Ιλαρίδη «Αποστολή Εξετελέσθη Βαμμένη ανεξίτηλα με το ιερό αίμα ηρώων, ...τους τιμούμε, τους θυμόμαστε Δεν τους ξεχνάμε»

Κλείνω την παρουσίαση μου θα ήθελα να αναδείξω 3 πτυχές:

Θα ξεκινήσω με την επίκληση του Πτεράρχου Ιλαρίδη και να νοηματοδοτήσω την ευθύνη που έχουμε να αναδείξουμε τους ξεχασμένους ήρωες μας αλλά και τις στιγμές ηρωισμού, οι οποίες πρέπει να μας γειμίζουν με εθνική υπερηφάνεια, αναδεικνύοντας τις δυνάμεις του Ελληνισμού και αποβάλλοντας κάθε ενοχικό σύνδρομο και πνεύμα ηττοπάθειας του παρελθόντος.

Είναι μια πραγματικότητα ότι, σε ανθρώπινο επίπεδο, η ελληνική κοινωνία δεν θρήνησε όταν έπρεπε και όσο έπρεπε τον χαμό τόσων νέων της στις μάχες του '74. Αντιθέτως θα έλεγε κανείς ότι βίωσε το ενοχικά και επέλεξε συνειδητά τη λήθη. Σε αυτή την επιλογή συνέβαλε η απαράδεκτη στάση του ελληνικού κράτους που αντιμετώπισε τους ηρωικούς πολεμιστές του 1974 σαν απόκληρους και παρίες. Λες και αυτοί έφταιγαν για το άγος της ήττας, λες και αυτοί έφταιγαν για την προδοσία και την ανικανότητα της ηγεσίας τους. «Φανταστικοί ήρωες ενός αγνώστου πολέμου» όπως εύστοχα έχει γραφεί, νεαροί άντρες από όλη την χώρα, πολέμησαν για την ελευθερία της Κύπρου και τη χαμένη τιμή της Ελλάδας, σε έναν άνισο αγώνα που είχε κριθεί πριν καν ξεκινήσει. Παιδιά αγροτικών και εργατικών οικογενειών έκαναν το καθήκον τους όταν άλλοι λιποψύχησαν, ήρωες που αν και έσωσαν την αξιοπρέπεια του Ελληνισμού το ελληνικό κράτος και οι εκ του ασφαλούς κατακριτές «τόλμησαν» να ελέγξουν τις βαλίτσες τους για αφορολόγητα.!

Η δεύτερη πτυχή είναι ότι σε επίπεδο ιστορικής καταγραφής των επιχειρήσεων, αποτελεί αναγκαιότητα η επίσημη ενδελεχής μελέτη της τελευταίου πολέμου του Ελληνικού Έθνους από τη Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού μέσα από το σύνολο του αρχαικού υλικού. Είναι θετικό ότι με ιδιωτική πρωτοβουλία ιστορικοί και ερευνητές μελετούν και καταγράφουν με ιστορική συνέπεια τα γεγονότα, διατηρώντας την ιστορική μνήμη και διασώζοντας τις προσωπικές μαρτυρίες των άγνωστων πρωταγωνιστών των γεγονότων αυτών. Θα ήθελα να σημειώσω, καθώς είναι ανάμεσα, τη σημαντική έκδοση ήδη από το 2010 της «Απόρρητης Έκθεσης» του ΓΕΕΦ για το 1974, του τότε Αρχηγού Αντιστρατήγου Καραγιάννη από τον Σάββα Βλάση, έκδοση που δεν πρέπει να λείπει από καμία βιβλιοθήκη μελετητή ή και απλό αναγνώστη των γεγονότων.

Καταληκτικά, η άμυνα και ασφάλεια μιας χώρας αποτελεί επένδυση για επίτευξη των στόχων της Εθνικής της επιβίωσης και της ευημερίας του λαού της. Εκεί πρέπει να συγκλίνουν οι άξονες των εθνικών επιλογών. Συνεπώς, αποτελεί αναγκαιότητα για την Ελληνική και την Κυπριακή Δημοκρατία η ενίσχυση και αναβάθμιση των Ενόπλων τους Δυνάμεων καθώς και της αμυντικής τους συνεργασίας και σε θέματα ανάπτυξης και πρόσκτησης οπλικών συστημάτων αξιοποιώντας και την ΕΕ. Η συνέχιση της αμυντικής θωράκισης μέσω στοχευμένης και ορθά προτεραιοποιημένης προμήθειας συγκεκριμένων οπλικών συστημάτων και δυνατοτήτων, ικανών να ικανοποιήσουν τις επιχειρησιακές ανάγκες του Χώρου, θα αναβαθμίσει την αξιοπιστία της αποτροπής και θα αυξήσει το κόστος που θα έχει η Τουρκία σε μια πιθανή επιθετική της ενέργεια οπουδήποτε.

Η δυναμική αξιοποίηση των πρόσφατων εξελίξεων, όπως παραστατικά ανέπτυξε η κα Κροϊδίδη, ανέδειξαν ότι το γεωπολιτικό αποτύπωμα της Ελλάδος και Κύπρου μαζί είναι ισχυρό. Διάρρηξη του δεσμού θα έχει συνέπειες για τον Ελληνισμό αλλά και για όλην την περιοχή. Θα ήθελα στο σημείο αυτό να αποσαφηνίσω, σε σχέση με όσα ειπώθηκαν σε προηγούμενη παρέμβαση, ότι ο Ελληνικός λαός «πήρε την απόφαση» για την επιχειρησιακή ενίσχυση της Κυπριακής Δημοκρατίας, με τη Φρεγάτα ΚΙΜΩΝ και τα 4 F-16 Viper, ότι την απόφαση την έλαβε η Ελληνική Κυβέρνηση μετά από αίτημα της Κυβέρνησης του Προέδρου Χριστοδουλίδη και βέβαια σαφώς είχε την υποστήριξη του Ελληνικού λαού.

Η ενίσχυση της αναθεωρητικής πολιτικής της Αγύρας, και οι δυναμικές που αναπτύσσονται στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, οδήγησαν στην επαύξηση της γεωστρατηγικής αξίας της σταθερής συνεργασίας των δύο κρατών, τα οποία καλούνται να κάνουν επιλογές προσμετρώντας τα κέρδη και τις ζημιές της κάθε επιλογής και προς την κατεύθυνση αυτή κινούνται οι κινήσεις των δύο Κυβερνήσεων το τελευταίο διάστημα. Η έγκαιρη διάγνωση του

διεθνούς περιβάλλοντος και η θέσπιση ιεραρχημένων εθνικών στόχων, αποδεικτών από το πολιτικό – στρατιωτικό κατεστημένο και την κοινωνία αποτελεί μονόδρομο, .

Θα ήθελα εδώ να προσθέσω την τρίτη πτυχή, ότι θεωρώ αναγκαία μια επικαιροποιημένη Υψηλή Στρατηγική η οποία να ενσωματώνει ένα νέο δυναμικό και ενεργό και διεκδικητικό θεσμοθετημένο όραμα για τον Ελληνισμό, που να ενσωματώνει και την Εθνική Ομογένεια, επιχαιρώντας τις πρόσφατες πρωτοβουλίες.

Η πληγή της τουρικής εισβολής είναι ακόμα ανοικτή με ορατές τις συνέπειες της. Η Κυπριακή Δημοκρατία δεν πρέπει να μείνει ξανά μόνη καθώς εκεί κρίνεται το μέλλον του Ελληνισμού. Δεν μας επιτρέπεται να ξεχάσουμε ότι το πρόβλημα παραμένει η παράνομη Τουρική εισβολή και κατοχή σχεδόν του 1/3 της Κύπρου, υπενθυμίζοντας το χρέος μας.

Το βιβλίο αυτό, αποτελεί συστατικό για την ενίσχυση της συλλογικής μνήμης, που παρ' όλο τον βαρβαρικό της πόνο, δεν μπορεί να ξεγίνει. Αν όμως την αντικρίσουμε με θάρρος, δεν θα χρειαστεί να την ξαναζήσουμε».

Συγχαρητήρια σε όλους τους συντελεστές της έκδοσης,

Δεν Ξεχνάμε-Χρωστάμε

Σας Ευχαριστώ

Ευάγγελος (Άγγελος) Συρίγος,

Καθηγητής Δ/Δ και Εξωτερικής Πολιτικής Πάντειο. Γεννήθηκε Αθήνα 1966. Απόφοιτος Νομικών σχολών Πανεπιστημίων Αθηνών και Μπρίστολ, όπου και ανακηρύχθηκε Δρ Νομικής, 1994. Έχει εργασθεί Παν. Κέιμπριτζ, Επιστημονικός Συνεργάτης Συμβουλίου Ευρώπης και ως δικηγόρος ΔΣΑ. Διετέλεσε Υφυπουργός Π/Θ, αρμόδιος για θέματα ανώτατης εκπαίδευσης από Ιαν 2021 μέχρι Μάιο 2024. Υπηρέτησε ΓΓ Πληθυσμού & Κοινωνικής Συνοχής Υπουργείο Εσωτερικών (Αύγ 2012 - Απρ 2015) και ως ειδικός γραμματέας Διαπολιτισμικής Εκπαιδευσεως Υπουργείο Π/Θ (Οκτ 2007-Ιαν 2009). Βραβεύθηκε 1992 από Ακαδημία Αθηνών για εργασία σχετική με οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας. Στη στρατιωτική θητεία, τιμήθηκε με Έπαινο από Δ' Σώμα Στρατού, για υπηρεσίες προς μειονότητα Θράκης και Εύφημο Μνεία από ΓΕΣ, για συνεισφορά στη δημιουργία πομακικού-ελληνικού λεξικού. Εγγραψε πολλά άρθρα για το διεθνές δίκαιο και την εξωτερική πολιτική και έχει εκδώσει οκτώ βιβλία.

Εξελέγη πρώτη φορά βουλευτής Α' Αθηνών με ΝΔ, στις 7 Ιουλ 2019. Επανεξελέγη βουλευτής Α' Αθηνών ΝΔ, 21η Μαΐου και 25η Ιουνίου 2024.

Αγαπητές φίλες και φίλοι του Κέντρου Αριστείας Ακρόπολις. Αγαπητέ κύριε Πτέρραρχε. Κύριε Μπασαρά,

Είναι μεγάλη μου τιμή για την πρόσκληση να μιλήσω σήμερα με αφορμή την έκδοση του βιβλίου για την Κύπρο από το 1954 μέχρι σήμερα.

Δυστυχώς ανειλημμένες υποχρεώσεις με εμποδίζουν να είμαι σήμερα μαζί σας.

Στην πρώτη ομιλία μου είχα αναφερθεί στην προσωπικότητα του Ιωαννίδη, του μοιραίου αυτού προσώπου, το οποίο σημάδεψε με την τραγική του απόφαση να προχωρήσει σε πραξικόπημα κατά του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου και Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας το 1974, την ιστορία της Κύπρου.

Σήμερα θα μου επιτρέψετε να θίξω δυο τρία άλλα θέματα τα οποία σχετίζονται με το μέλλον του κυπριακού Ελληνισμού και με το μέλλον της Κύπρου.

Κυρίες και κύριοι,

Ο πρόσφατος πόλεμος μεταξύ Ισραήλ και Αμερικής αφενός και Ιράν αφετέρου, οδήγησε σε κάποιες ραγδαίες εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή μας.

Η πιο σημαντική που αφορά στην Κύπρο και μας ενδιαφέρει άμεσα, είναι ότι για πρώτη φορά στην ιστορία του κυπριακού Ελληνισμού και στην ιστορία της Κυπριακής Δημοκρατίας Ελληνικά μαχητικά αεροσκάφη είναι επί μονίμου βάσεως σταθμευμένα στην αεροπορική βάση Ανδρέας Παπανδρέου στην Πάφο.

Αυτό είναι κάτι που δεν έχει ξαναγίνει στα 66 χρόνια της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Παράλληλα, δυο ελληνικά πολεμικά πλοία ελέγχουν τα χωρικά ύδατα και τις θαλάσσιες περιοχές στο νότιο τμήμα του νησιού.

Τερματίζει αυτό την κατοχή του 37% του νησιού από τους Τούρκους; Όχι. Αλλάζει όμως ριζικά τις εξελίξεις. Είναι ενδιαφέρον ότι οι Τούρκοι, οι οποίοι αντιτίθενται σε οποιαδήποτε ελληνική παρουσία στο νησί, ψέλλισαν απλώς κάποιες διαμαρτυρίες για να σταματήσουν, διότι ακριβώς φοβήθηκαν τις αντιδράσεις των Αμερικανών και των λοιπών Ευρωπαίων.

Αυτό είναι το πρώτο σημείο που πρέπει να έχουμε υπόψη μας.

Το δεύτερο σημείο είναι ότι για πρώτη φορά στην ιστορία της Κύπρου, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η Κυπριακή Δημοκρατία ανήκει στο δυτικό σύστημα ασφαλείας. Αυτό δεν ήταν αυτονόητο.

Από το 1960 ως το 74. Και δυστυχώς για πολλά χρόνια, μέχρι και το 2004, οπότε εντάχθηκε η Κύπρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και φλερτάρει τότε με το Κίνημα των Αδεσμεύτων, είχε αρνηθεί να μπει στο ΝΑΤΟ και με το πέρασμα των ετών είχε γίνει αντιληπτό ότι η Κύπρος ανήκε σε ένα σύστημα ασφαλείας για το οποίο η Τουρκία είχε τον πρώτο λόγο.

Αυτό κατέστη εμφανές με το σχέδιο Ανάν το 2004, που ήταν μια λύση εντός εισαγωγικών, προσαρμοσμένη στις ανάγκες της Τουρκίας.

Για πρώτη φορά λοιπόν στην ιστορία της Κύπρου, εκτός από την Ελλάδα, στο νησί βρίσκονται στρατιωτικές δυνάμεις από τα τρία μεγαλύτερα ναυτικά κράτη της Μεσογείου, την Γαλλία, την Ιταλία και την Ισπανία, με σκοπό μαζί με την Ελλάδα να διασφαλίσουν ότι η Κύπρος θα παραμείνει στη ζώνη ειρήνης και σταθερότητας και θα αποτελεί το ακραίο της όριο.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση προσδιορίζει το μέλλον της Κύπρου. Η Δύση προσδιορίζει το μέλλον της Κύπρου, κάτι που δεν ήταν αυτονόητο.

Τρίτο σημείο είναι αυτό που ήδη ανέφερα σχετικά με το ότι όλες οι λύσεις που έρχονταν ως τώρα πάνω στο τραπέζι ήταν προσαρμοσμένες στην αντίληψη ότι η Τουρκία είναι η χώρα που έχει την Κύπρο τον πρώτο λόγο για την επίλυση του Κυπριακού.

Γι αυτό και η λύση ήταν σε γενικές γραμμές προσαρμοσμένες στις ανάγκες της Άγκυρας. Για πρώτη φορά λοιπόν, δημιουργούνται οι προϋποθέσεις κάτι τέτοιο να μην ισχύει. Οι Δυτικοί βλέπουν την Κύπρο ανεξάρτητη, την Κυπριακή Δημοκρατία ανεξάρτητη από το σύστημα ασφαλείας της Τουρκίας. Αντιθέτως, η Τουρκία εντάσσεται αυτή τη στιγμή σε μία χορεία κρατών τα οποία κατ'ουσίαν φλερτάρουν με τον πόλεμο. Είναι μπλεγμένα σ' αυτό.

Το τελευταίο σημείο, το οποίο πρέπει να έχουμε κατά νου, είναι το επόμενο χρονικό διάστημα σε σχέση με τον ρόλο της Ελλάδος στην ευρύτερη περιοχή.

Και εδώ έρχομαι στη σημασία που έχει η στενή σχέση αμυντική, οικονομική, πολιτική και πρωτίστως αδελφική με τον κυπριακό Ελληνισμό.

Σε αντίθεση με το Αιγαίο, το οποίο είναι μία εσωστρεφής θάλασσα, κοιτάζοντας από τις ακτές του Αιγαίου, βλέπεις απέναντι μόνο την Τουρκία.

Η Μεσόγειος είναι μία θάλασσα η οποία σου προσδιορίζει ότι είσαι τμήμα μιας ευρύτερης ομάδας κρατών που είναι στην Ανατολική Μεσόγειο.

Σε αυτή την περιοχή δεσπόζει ο άξονας Ελλάδα-Κύπρος και είναι αυτό που τραβάνει την Τουρκία και προσπαθεί με διάφορες προτάσεις με διάφορα δόγματα, όπως αυτό της γαλάζιας πατρίδας να ανατρέψει την κατάσταση.

Υπάρχει μία φράση που είπε ο Καναδός πρωθυπουργός στο πρόσφατο συνέδριο στο Νταβός ή κάθισε γύρω από το τραπέζι ή είσαι το γέυμα στη μέση του τραπέζιού.

Αυτή τη στιγμή η Ελλάδα για να μπορέσει να σταθεί την επόμενη μέρα στην ευρύτερη περιοχή πρέπει να γίνει ζωτικός γεωπολιτικός παίκτης.

Η χώρα εκείνη με την οποία συζητούν οι μεγάλες δυνάμεις για το μέλλον της περιοχής έχει άποψη για το μέλλον της περιοχής και μπορεί να επηρεάζει τις εξελίξεις.

Το γεγονός ότι οι ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις προσέφεραν σταθερότητα και ασφάλεια σε τρεις χώρες, στην Κύπρο που είναι αδελφικό κράτος, στη Βουλγαρία και στη Σαουδική Αραβία, δείχνει τη σημασία να φανούμε ότι είμαστε ζωτικός γεωπολιτικός παίκτης.

Η σημασία όμως της Ελλάδος πολλαπλασιάζεται μέσα από τη συνεργασία με την Κύπρο. Αποικτούμε μια άλλη διάσταση.

Επομένως, ένα από τα θέματα τα οποία πρέπει να δούμε το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα είναι πώς η συνεργασία Ελλάδας-Κύπρου θα καταστεί στα μάτια των Δυτικών ως κάτι εντελώς αυτονόητο για τη δυτική άμυνα.

Η Κύπρος πρέπει να υποβάλει αίτηση για ένταξη στο ΝΑΤΟ. Ξέρουμε ότι υπάρχουν προβλήματα και η Τουρκία θα αντιδράσει, αλλά πρέπει να υποβληθεί ακριβώς για να τεθούν αυτά τα ερωτήματα και πρέπει να γίνει ό, τι μπορεί ούτως ώστε η Κύπρος να είναι διαρκώς ενταγμένη στο ευρωπαϊκό σύστημα ασφαλείας.

Με αυτές τις σκέψεις εύχομαι καλή επιτυχία στο συνέδριό σας και χρόνια πολλά για τις ημέρες.

Επίδοση Αναμνηστικών

Αγγελος Συρίγος	---- Ε /ΑΓΕΑ, Δ. Λυντζεράκος
Κυριάκος Κενεβέζος	---- Ε/ΑΓΕΑ, Γ. Αυλωνίτης
Μαρία Γιαννακάκη	---- Ε/ΑΓΕΝ, Γ. Γιακουμάκης
Δημόκριτος Ζερβάκης	---- Πρόεδρος Συντονιστικού ΕΑΑ Ε/Δ, Θ. Γερούκης
Έμυ Κροκίδη	---- Πρόεδρος Κ.Αρ.Α. Α. Μπασαράς
Κων/νος Χατζηαναστασίου	---- Ε/ΑΛΣ, Θ. Ρεντζεπέρης

Οι Συντάκτες του Βιβλίου και τα Θέματά τους

Στόχος του Κέντρου ήταν να θυμίσει, να τιμήσει, να προβάλει και να συζητήσει τα μεγάλα θέματα της πολύπαθης Μεγαλονήσου, ώστε οι πολιτικοί και στρατιωτικοί αρμόδιοι, το ακροατήριο και γενικά, κάθε ενεργός πολίτης να κατανοήσει, να σχεδιάσει και να αντιμετωπίσει το ζήτημα της Κύπρου κατά τον αποτελεσματικότερο και συμφερότερο, για τον Ελληνισμό, τρόπο.

Την ημερίδα συντόνισαν: Ο δημοσιογράφος και εκδότης, Σεραφείμ Χ. Μηχιώτης, συνεπιουρούμενος από τον αντιναύαρχο ε.α. Π.Ν. Γεώργιο Τσόγκα, Εκτελεστικό Διευθυντή της Στρατηγικής και Στρατηγικής Επικοινωνίας του Κέντρου Αριστείας 'Ακρόπολις'.

Χαιρετισμό απεύθυνε ο Πρόεδρος της Κύπρου στην Ελλάδα κ. Σταύρος Αυγουσιδής.

Η θεματολογία της ημερίδας περιλάμβανε δύο μεγάλους άξονες: τον πολιτικο-διπλωματικό και τον στρατιωτικό, καθώς και έναν μικρό άξονα αποφώνησης και προβολής στο σήμερα των συμπερασμάτων και των προοπτικών.

Τα θέματα και οι εισηγητές του Πολιτικό-στρατιωτικού άξονα ήταν:

Η Δεκαετία 1954 και μετά, Δημήτρης Μαλέσης, Δρ Παντείου Παν., Διδάσκων στη ΣΣΕ

Η Δεκαετία 1964 και μετά, Θανάσης Χρήστου, Καθηγητής Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Μακάριος και η Κύπρος: Πολιτική Ακτινογραφία, Μαρία Γιαννακιάκη, ιστορικός-αρχαιολόγος φιλόλογος και Πολιτικός, πρώην βουλευτής, ΓΓ Υπουργείου Δικαιοσύνης

Ο Ιωαννίδης η Κύπρος και η Ελλάδα: Πολιτική Ακτινογραφία, Άγγελος Συρίγος, Νομικός, καθηγητής Δ/Δ Δικαίου και Εξωτερικής Πολιτικής, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Βουλευτής

Η Ελλάδα και η Κύπρος Ιούλιος & Αύγουστος 1974, η πολιτικό-διπλωματική διάσταση, Αντώνης Κλάφης, Διεθνολόγος, Αναπληρωτής Καθηγητής Διεθνούς Ιστορίας και Διπλωματίας στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου και Δρ Διπλωματικής Ιστορίας Παντείου

Η στάση των: ΗΠΑ, Ρωσία, Αγγλία, ΟΗΕ και ΝΑΤΟ στην εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο, Διονύσης Τσιριγώτης, Επίκουρος καθηγητής Διεθνών & Ευρωπαϊκών Σπουδών Παν. Πειραιώς

Σχέδια -Συμφωνίες -Συνομιλίες -Πλαίσια -Δέσμες Ιδεών επίλυσης Κυπριακού θέματος, Κυριάκος Κενεβέζος, Νομικός, τ. Υπ. Παιδείας /Πολιτισμού Κύπρου, Πρέσβης ετ. της Κύπρου

Τα θέματα και οι εισηγητές και ομιλητές του στρατιωτικού άξονα είναι:

Στρατιωτικές Επιχειρήσεις στην Κύπρο, Ιούλιος - Αύγουστος 1974

Στρατιωτική Προπαρασκευή, Σχέδια, Επιχειρήσεις και Ελληνικά Σχέδια και Χερσαίες Επιχειρήσεις, Κωνσταντίνος Γκίνης, Στρατηγός ε.α., Επίτιμος Α/ΓΕΣ

Ναυτική Προπαρασκευή, Σχέδια, Επιχειρήσεις και Ελληνικά Σχέδια και Ναυτικές Επιχειρήσεις, Γεώργιος Γιακουμάκης, Ναύαρχος Π.Ν. ε.α., Επίτιμος Α/ΓΕΝ

Αεροπορική Προπαρασκευή, Σχέδια, Επιχειρήσεις και Ελληνικά Σχέδια και Αεροπορικές Επιχειρήσεις, Ευάγγελος Γεωργούσης, Αντιπτέραρχος (Ι) ε.α., Επίτιμος Δ/ΔΑΕ

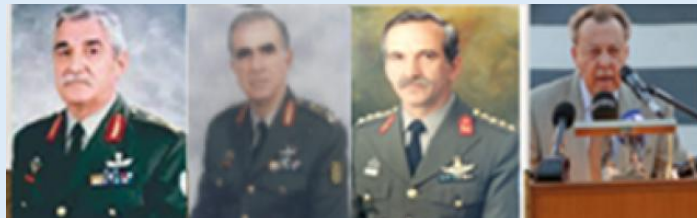
Παρουσίαση και Συζήτηση στρογγυλής τράπεζας γεγονότων, βιωμάτων, επιτυχιών, σφαλμάτων βετεράνων που συμμετείχαν στις επιχειρήσεις, συγκρούσεις, μάχες στα 1963-74:

ΕΣ: Ελευθέριος Σταμάτης, Αντιστράτηγος ε.α., Επίτιμος Δ/1ης Στρατιάς,

Αθανάσιος Γαληνός Αντιστράτηγος ε.α., Επίτιμος Δ/ΒΣΣ,

Βασίλειος Ροκάς, Συνταγματάρχης ε.α.

Π.Ν: Αγγελος Χρυσικόπουλος, Αντιναύαρχος ε.α., Επίτιμος

Π.Α.: Γεώργιος Σιαρλάτος, Αντιπτέραρχος (Ι) ε.α., Επίτιμος Υ/ΓΕΕΘΑ

Αθανάσιος Ιλαρίδης, Ταξίαρχος (Ι) ε.α. Η Αποστολή Νίκη

Ανδρέας Στραβοπόδης, Υποπτέραρχος (Ι) ε.α., Η Αποστολή Νίκη

Σωτήριος Παππούλης, Αντιπτέραρχος (Ι) ε.α.: Η Αποστολή Νίκη,

Κωνσταντίνος Καριανιάς, Επίτιμος Πρόεδρος του Συνδέσμου Κολλεγίων, Αεροναυπηγός Μηχανικός ΣΜΑ: Η

επιστράτευση της Ολυμπιακής Αεροπορίας Κωνσταντίνος Χατζηαναστασίου, Πρόεδρος ΒΟΣΑ ΑΕ, Αεροναυπηγός

Μηχανικός ΣΜΑ: Ηρωικές Πράξεις Μαχητών του 1974

Ο πρόεδρος του Κέντρου Αριστείας Ακρόπολις, Αναστάσιος Μπασαράς, έκλεισε με την Αποφώνηση και την προβολή στο σήμερα των συμπερασμάτων και των προοπτικών.

